

Uqal̄hich Aglaan̄i John-ŋum

Uqal̄hum Timinītha

1 ¹ Aullaŋniisaqqaagataŋigmi ittuq Uqal̄iq, Uqal̄iq iqataupluni Agaayyutmi, suli Uqal̄iq Agaayyutaupluni. ² Ilaa piqatauniq-suq Agaayyutmi aullaŋniisaqqaagataŋigmi. ³ Taavrumuuna Uqal̄ikun Agaayyutim iñiqtaŋigai supayaat. Atausriuraqunniñ iluqaaniñ iñiqta-ŋikkaŋaniñ iñiqtaunŋitchuq ilaa piillugu. ⁴ Uqal̄iq kaŋigigaa iñuul̄hum. Taavruma iñuul̄hum iñuich qaggutigai, kaŋiqsiŋiksraŋatnun Agaayyutmik. ⁵ Taamna qauma qaggutriruaq taaqtuamik, taaqtuam qamilguitchaa.

⁶ Agaayyun kilgiruaksramik tuyuqaŋniqsuq, iñuŋmik atiliŋmik John-mik, ⁷ taivrumuuna qaumakun iñuŋmik uqautrityaqtitlugu. Aggiŋniqsuq iluqaisa kilgutmik tusraatquplugich ukpiqsritquplugillu. ⁸ John ilaa taivrumiŋaunŋitchaluaqhuni, aggiŋniqsuq taivrumiŋa qaumamik uqautrityaqhuni.

⁹ Taimmataimña qauma ilumun aggiŋigmiñi nunam iñuiñun kaŋiq-sipchaityaqtuaq iñupayaanik nunami. ¹⁰ Ilaa itman nunami, nuna iñiqtaupluni Ilaagun, naagasuli nunam iñuiñ ilitchuŋinginiñiŋaat. ¹¹ Ilaa ilamiñun tikitman, ilaiñ akuqtunŋitchaat. ¹² Aglaan ilaŋich ukpiqsrip-lutiŋ akuqtuiruat ilaanik, ilaan qitunŋaŋiliutipkaŋai Agaayyutmun. ¹³ Tamatkua aniñŋitchut timim qitunŋiul̄hagun naagaqaa iñuum pisul̄ha-gun, aglaan anitqin̄niqsut tuvraŋlugu Agaayyutim pisul̄ha.

¹⁴ Taamna taggisiaqtuq Uqal̄igmik iñuguqhuni akunnaptikni iñuuniaqtuq. Uvagut qin̄igikput kamanautaa inuqtuummataitchuaq iñuaqqutriŋikun suli ilumutuul̄ikun. Taamna kamanaun piliun Ilaan akuqtuaŋigaa aapamiñiñ Iŋñituaŋuŋigmigun. ¹⁵ John-ŋum taamna uqautiginiŋaa. Itnautigiplugu, “Taamna uqautigikkaŋa itnaqama, ‘Taimña aggiqsuaksraq aqupkun kamanatluktuq uvaŋniñ, takku anigaluaqnaja inŋaniksimaaqhuni.’ ” ¹⁶ Inuqtuusrimaiŋigmiñiñ nagliktaŋmigun Ilaan piliutiqaŋaatigut; iluqata ikayuŋaatigut ikayutqigaaqhuta iñuaqqutmi-

gun. ¹⁷Agaayyutim qaitchaa maligutaksraq uumuuna Moses-kun, aglaan ihuaqqun suli ilumutuuliq Jesus Christ-kun aggiqsuk. ¹⁸Kia-unniin Agaayyun qinigaqsimaitchaa, kisimi Aatauchim, taavruma atrinuruam Agaayyutmi suli Aapam sanigaaniittuam, ilitchugipkautigigaa.

John Paptaaqitchirim Nipliha Christ-nunginñipluni

¹⁹Jew-ɲuruaat Jerusalem-miñ tuyuqaɲniqmata agaayuliqsinik Levi-tkuayaaniglu apiqsruɲiaqɲugu John kisuupmanaa, ²⁰itna kiggutiksraisuɲaqani uqautiniɲai nalupqinaiqɲugu, “Uvaɲa Christ-nungitchuɲa; Annisquqtiksrautaungitchuɲa.” ²¹“Kisuuvitmi? Elijah-ɲuvich?” John-ɲum kiuniɲai, “Taavrumiɲaungitchuɲa.” “Naaga taimña Moses-ɲum uqautigikkaɲa sivuniksriqirauvich?” John-ɲum piñiɲai, “Taimñaungitchuɲa.” ²²Nipliutilgiññaat, “Uqautitigutmi kisuutilaaqnik. Uvagut kiggutiqaqtuksraurugut tuyugiriptiknun. Qanuqsamma niplutigivich ilipkun?” ²³John kiuniɲai, “Uvaɲa taimñauruɲa uqaɲimakkaɲa Isaiah-m sivuniksriqirim, itna,

Iñuk tuqɲuqtuaq inuilaamiñ,
Itqanaiautisiuɲ apqutiksraɲa Atangum,
nalɲuɲlugu tumiksraɲa.”

Isaiah 40:3

²⁴⁻²⁵Taapkua uqqiraqtit tuyuuruat Pharisee-ɲuruaniñ, John apigilgiññaat, “Uvva, Christ-nunginñiɲuvich naagaqaa Elijah-nungitchuvich, naagaqaa taimña sivuniksriqiraungitchuvich, suvaata paptaagivich?” ²⁶John kiuniɲai, “Uvaɲa paptaagutiqaqtuɲa imikun. Aglaan akun-napsitni qichaqtuq ilitchugimaisaqsi. ²⁷Ilaa aqupkun sagvigisiruq. Uvaɲa siñiilguyumiñaitchuɲaunniñ aluɲutiɲnik.” ²⁸Tamatkua atuummiñiqsut Bethany-mi Perea-mi Jordan taavanitchiaɲani John-ɲum paptaaqitchiviani.

Agaayyutim Ipnaiaaɲa

²⁹Uvlutqikman John-ɲum Jesus qinignigaa utlautiruaq inmiñun, aasrii upyakɲugu, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiaaɲa piigityaqtuaq nunam inuñ killuutaatnik! ³⁰Ilaa taimñauruq uqautigikkaɲa itnautigiplugu, ‘Iñuk imma aggigñiaqtuq akiaqtiksraɲa. Kamanatluktuaq uvaɲniñ, takku ilaa anigaluaqnaɲa inɲaniksimaahuni.’ ³¹Uvaɲa nalugaluaqɲugu kisuugisiñha, tikiumaruɲa paptaagusriqɲuɲa imigmik ilitchugipkautigisrukɲugu Israel-aagmiunun.” ³²Uvva itnaiiplugu John-ɲum ilisimarrigaa, “Uvaɲa qinigiga Ipqitchuaq Irrusriq atqaqtuaq pakmakɲa atriqahuni tiɲmiaɲruuratun aasrii ilaaniitluni. ³³Kaɲiqsianingitchaluaɲigiga kisuutilaɲa, aglaan Agaayyutim tuyugirima imikun paptaagityaqtuɲa, uqautigaɲa itna, ‘Ivich qinigisiɲiñ Ipqitchuaq Irrusriq atqaqpan aasrii inillaguni

iñuñmun, ilaa taimñaugisiruaq paptaağiruksraq Ipqitchuakun Irrutchikun.⁷
³⁴ Aasrii uvaña qñianikkiga taamna atuumaruaq aasrii uqautigitlaplugu
 Iğñiğihagun Agaayyutmun.”

Jesus-ñum Sivulliich Maliguaqtaai

³⁵ Uvlutqikman John taraniilgiññiqsuq malğunñik maliguaqtinmiñik piqasriqhuni. ³⁶ Qiñiqamiuñ Jesus apqusraaqtuaq John-ñum upyañniğaa, “Uvvauna Agaayyutim ipnaiyaña.” ³⁷ Taapkuak maliguaqtik tusraaplugu taatnaqman, maliutiniğaaq Jesus. ³⁸ Jesus-ñum kiñiaqami, maliutiniq-makni qñiñiqługik apiginiğik, “Sua pakikpitchu?” Taapkuak kiuniğaaq, “Rabbi, nani tukkuqaqpitch?” (Taamnaguuaq Rabbi mumiutiqaqtuaq ilisaut-rimik.) ³⁹ Ilaan kiuniğik, “Uvunağutik qñiñiatku!” Taapkuak utlauti’amik qñiñniğaaq nani irviqaqtılaaña, aasrii uvlivigiplugu. Sisamanun tuqtuq-taq iliyuñnaqsiruami sassağ unnuksraaqman. ⁴⁰ Taapkuak tusraaplutik John-ñum uqautaanik maliutriruak Jesus-mik ilaqataa atiqagñiqsuq Andrew-mik, Simon Peter-m aniqatigiplugu. ⁴¹ Andrew-m sivulliuplugu paqilğaağniğaa aniqatni Simon uqautiplugu, “Uvaguk paqtikikpuk Messiah” (mumiutiqaqtuaq Christ-mik naagaqaa Anniqsuqtimik), ⁴² aasrii Simon Jesus-muutiplugu. Jesus-ñum qñiñiqługu nipliutiniğaa, “Ilvichuvva Simon, iğñiña John. Taiyuutinikkisirutin Cephas-mik” (mumiutiqaqtua-mik Peter-mik Iyağanmıglu).

Jesus Tuqłuiğha Philip-mik Suli Nathanael-mik

⁴³ Uvlutqikman Jesus sivunniğñiqsuq Galilee-mugukhuni. Ilaan Philip paqitlugu nipliutiniğaa, “Maliguañña!” ⁴⁴ Philip-guuq Bethsaida-gmiuñu-niqsuaqtuuq Andrew-mlu Peter-mlu irviakni. ⁴⁵ Philip-ñumli nalautlugu Nathanael, uqautiniğaa “Uvagut paqtikikput taimña Moses-ñum uqautigimakkaña maligutaksrani suli sivuniksriqirit uqautigikkanağat. Ilaa Jesus-ñuniqsuq, Nazareth-miu, Joseph-ñum iğñiña.” ⁴⁶ Nathanael-ñum piñniğaa, “Qanusriq nakuuruuaq aggitłava Nazareth-miñ?” Philip kiugaa, “Kiataamili qñiñiaqsagun!” ⁴⁷ Jesus-ñum qñiñiqamiuñ Nathanael utlautiruaq inmiñun nipliğñiqsuq, “Uvvauna Israel-aagmiupiaga-taq! Ilaani piitchuq pigiiłaq.” ⁴⁸ Nathanael-ñum apiqsruğniğaa, “Qanuqługu ilisimaviña?” Jesus-ñum kiugaa, “Philip-mun tuqługaluaqtitnak qñianianñiğikpiñ atanjusrima’avich asrirrirağaqtuami napaaqtumi.” ⁴⁹ Nathanael-ñum kiugaa, “Ilisautrii! Ilvich Agaayyutim

(Jn 1.48)

Iǵñiginigaatin! Israel-aagmiut umialiginigaatin!” ⁵⁰ Jesus-ǵum kiugaa, “Ilvich ukpiliqsiqich qiniǵni’apkiñ sivuani ataani napaaqtum asrirrira-ǵaqtuam? Qiniǵisirutin kamanatluktuanik taavrumakǵa.” ⁵¹ Jesus-ǵum nipliutipsaagñigai, “Iǵmutuuruamik nipliutigipsi, Ilipsi qiniǵisigiksi qilak aǵmaqpan suli Agaayyutim israǵulgi mayutmuktuat naagaqaa atqaqtuat Iñuum Iǵñinanun.”

Jesus-ǵum Atlaǵǵuqtitchiǵha Imiǵmik Misruqqumun

2 ¹ Uvluk piñayuakun katchuutniaqtuak inniqsuk Cana-mi nunaaq-qimi Galilee-mi ittuami. Jesus-ǵum aakaǵa itmiñiqsuq. ² Suli Jesus-lu maliguaqtiniǵu aiyugaaqtaupmiñiqsut katchuutniaqtuannun. ³ Misruǵuutaat nunupman, Jesus-ǵum aakaǵan nipliutinigaa, “Ukua misruǵuutaiqsut.” ⁴ Jesus-ǵum kiunigaa, “Tiliuqtaksraǵingitchikma sut-quluǵa. Piviksraǵasuli tikiumaitchuq.” ⁵ Jesus-ǵum aakaǵan uqautinigai savaktit, “Piyumigiksi qanupayaaq tilikpasri.” ⁶ Taraniguuq itchaksrat qattaliat iyaǵaich imiǵnun inniqsut, atausriq immaqtutillaqallaapluni iñuiññaqtun naagaqaa iñuiññaq qulit gallon-tun, Jew-ǵuruat mali-ǵutaksrirusriaǵikkaǵmikkun iǵǵuutiksraqtuǵvikaanich. ⁷ Jesus-ǵum uqautinigai, “Immiqsigik qattat imiǵmik.” Tarra immiǵniǵaich qaqtuk-piuraǵugich. ⁸ Tarakǵaasrii Jesus-ǵum nipliutigai, “Tarakǵa qalusriǵusri, niǵiqpaktuat aǵalataat payuksiuǵ!” Taapkua payuǵniǵaat. ⁹ Aǵalataata niǵiqpaktuat uukamiuǵ imiq misruǵuǵuqtitaq nalunigaa nakitññaqtautilaana tamarruma misruqqum, aglaan taapkua savaktit qalusriuat imiǵmik ilisimanigaa. Taavruma aǵalataata niǵiqpaktuat tuǵuǵniǵaa uiksraun, ¹⁰ nipliutiplugu, “Atlas autaaqtitchiraqtut misruǵuǵiñniksramik sivulliuplugu, aasrii aiyugaaktat imianikmata, akiitluǵniqsramik piqaqtitkaqsiplugich. Aglaan ilvich itinniǵiñ misruǵuǵiñniqsraq isruanun-aglaan.” ¹¹ Sivulliqpianuǵlugu taamna quviquaqtuuaq savaaq Jesus-ǵum iñiqtaǵinigaa Cana-mi Galilee-miittuami. Ilaan kamanautni qiniqtinnigaa. Aasrii maliguaqtaiñ ukpigiliutipsaagñigaa. ¹² Tamarruma aquagun Jesus aakaniǵu nukatchianǵu suli maliguaqtini Capernaum-muñniqsut, tarania-sriiñ itlutinj ikituurani uvluni.

Jesus-ǵum Suaǵuiyaiǵha Agaayyuvikpauramik

¹³ Jew-ǵuruat niǵiqpagvikaanat atilik Apqusaakkauǵimik tikiyasri-ruq, aasriiñ Jesus Jerusalem-mun aullaǵniqsuq. ¹⁴ Agaayyuvikpaǵmi pakinnigaa iñuich tunniuqqairuat aǵusalluǵnik ipnaiñiglu tiǵmiag-ruuraniglu suli simmiqsuqtit maniǵniǵ aquppiruat manniqiviniǵmikni. ¹⁵ Aasriiñ akłunaamik, ipiǵaqtuusriǵhuni uumaruapayaaq aninnigai Jew-ǵuruat agaayyuvikpaǵatniñ, manniqiviniǵich simmiqsuirit maniǵniǵ ulǵutlugich, simmiqsuutiniǵich siamitlugich. ¹⁶ Suli tiliplugich tunisiul-

(Jn 2.7)

laqtuat tinmiaġruuranik itnaqhuni, “Tamatkua uvakña anitchigik! Aapaa tupqa tunisiuqqaiviguqnagu!” ¹⁷Maliguaqtaiñ itqaġnigaat uqa-
liq aglausimaruq itna, “Agaayyuun! Siqñigillapiañigma tupigikkapnik
iluqnauqsimaaqtitkaaña.” ¹⁸Jew-ġuruat nipliutitqinñigaat apiqsruutmik,
“Sumik quviquaqtuamik inñiqtaqaġutin qinñiqtinnaqpiuñ uvaptiknun
nalauñhiñ taatnasriġaqavich?” ¹⁹Jesus-ġum kiugai, “Unauvva agaayyu-
vikpak piiyaġupsiuñ, piñasruni uvluni nappatqikkisigiga.” ²⁰Jew-ġuruat
apiqsruġnigaat, “Piñasruni uvluni nappatqikkisiviun? Malgukipiaq
itchaksrani ukiuni nappaġniakkauruq agaayyuvikpak una!” ²¹Aglaan
Jesus uqautigikkaña agaayyuvikpak atrinunisuq ilaan timaanun.
²²Taamani tuquħigmiñ aņitqikman, maliguaqtaiñ itqaġnigaat taat-
na uqałħa, arguaqquaitluġich aglausimaruq uqałħich, suli Jesus
uqautigikkaņi.

Jesus İlisimagai İluqaisa İnuich

²³Jesus Jerusalem-mi ititlugu niġiqpagvikaami taggisiquaqtuami
Appusraaqtitauiġmik inuġiaktuat ukpiginiġaqt qinñiqamisigik quviquaq-
tuat savaaņi. ²⁴Aglaan Jesus-ġum ilumutuuinginñiġai, atakkii ilaan
inũich ilisimmaagikluġich. ²⁵Inũktigun kaņiqsipkaġniġnaqhuni inginñi-
suq, ilaan kaņiqsimmaagikluġich inũich isrummatinich.

Jesus-ḡum İlisautriḡha Nicodemus-mik

3 ¹Uvvaasriiḡ inniqsuq iḡuk atiqaqtuq Nicodemus-mik, Jew-ḡuruat sivulliuqtaiḡ iḡaḡat, piqataupluni taapkunani Pharisee-ḡuruani. ²Unnuat iḡaḡatni utlautiniqsuq Jesus-mun nipliḡhuni, “İlisautrii! İḡitchuḡigikput ilvich iḡisautriksrauplutin tuyuulḡiḡ Agaayyutmiḡ. Kia-unniḡ piyumiḡaitchai quviquaqtuat savaat kisianik Agaayyutim piqasriumalugu.” ³Jesus-ḡum kiugaa, “İḡumutuuruamik uqautigikpiḡ, iḡuum anitqinḡisuaḡuni, Agaayyutim aḡaayuqautaa qinḡitlasriyumiḡaitchaa.” ⁴Nicodemus-ḡum apiqsrulḡinḡigaa, “Qanuḡuni iḡuguaniktuaq anitqikkisiva? Nalupqinaitchuq, aakami iḡuanun isitqiaqsiyumiḡaitchuq, aniḡiḡ tuglilḡitlasriḡlugu.” ⁵Jesus-ḡum kiugaa, “İḡumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiḡ, İḡuk anitqinḡisuaḡuni imikun sulı İpqitчуakun Irrutchikun isitlasriyumiḡaitchuq Agaayyutim aḡaayuqautaanun. ⁶Tamatkua anıruat iḡuḡniḡ iḡugruḡinaurur. Tamatkualiasrii kisiisa İpqitчуam Irrutchim anitqiksitani iḡuḡisirur İpqitчуakun Irrutchikun. ⁷Quviḡusruutigınagu nipliutiga, ‘Anitqiksksraupiaqtusri’. ⁸Anuḡi igliḡaqtuq napmupayaḡukami, ilipsiasriiḡ tusraaplugu anuḡim siḡruḡniḡa, aḡlaan iḡisimatlaitchiksi nakiḡ agḡiḡha unniḡ napmuḡha. Taatnatun kiḡapayaḡ ittuq animaaqtuq İpqitчуakun Irrutchikun.” ⁹Nicodemus-ḡum apiqsruḡniḡaa, “Qanuḡuni taatniitlagisiva?” ¹⁰Jesus-ḡum kiugaa, “İlvich iḡisautragaluaḡhutin Israel-mi taamna nalunıqpiuḡ? ¹¹İḡumutuullapiaqtuamik nipliutigikpiḡ, Uvagut uqagaqtugut iḡisimakkaptiknik sulı iḡisautriratugut qinḡikkaptiknik. Aḡlaan nallipsi uqatiḡput akuqtuḡummataitchaa. ¹²İlipsi ukpiḡinḡitchipsitḡa uqautikapsi nunakḡaqtatigun; qanuḡusri ukpiḡitlasrigisivisitḡa uqautigupsi pakmakḡaqtatigun? ¹³Kiḡaunniḡ pakmuḡa mayuqsımaitchuq, aḡlaan İḡuum İḡniḡa atqaqtuq tatpakmakḡa. ¹⁴Moses kivikmatun nimigianḡuaq nappaqutamun suviksrailaami, taatnatun İḡuum İḡniḡa kiviktaksraugisiruq. ¹⁵Kisupayaḡ ukpiqsriḡluni turviḡiktuaḡ ilaanik isruitchuamik iḡuḡisiruq.

¹⁶“Agaayyutim nunam iḡui piḡpagivagıtḡugich, İḡniḡtialuni aatchuutiginigaa. Kisupayaḡ ukpiqsriḡikun turviḡiktuaḡ ilaanik tuquyumiḡaitchuq, aḡlaan isruitchuamik iḡuḡisiruq. ¹⁷Atakkii Agaayyutim İḡniḡi tuyuḡinḡitchaa atannısuqtautquplugu nunam iḡuiḡun aḡlaan annısuqtautquplugu iluqaitḡun. ¹⁸Kisupayaḡ ukpiqsriḡluni tunḡaviḡiktuaḡ İḡniḡanik, atannıusriaksraitchuq. Aḡlaan ukpiqsriḡitḡhuaq atannısi-maḡanıktuq, takku ukpiqsriḡikun tunḡaviḡiksımaitḡluni Agaayyutim İḡniḡuaḡıkkanaḡanik. ¹⁹Taatnaiḡlugu taamna atannıusriaksraq ittuq, qauma nunam iḡuiḡun tikitman. Aḡlaan iḡuich piḡpagıtḡukkaat taaqtuq taavrumakḡa qaumamiḡ, takku ilinḡich irrusriḡksımaaḡhutıḡ piḡiitchuamik. ²⁰Kisupayaam irrusriḡksımaaqtuam piḡiitchuakun qauma

uumigigaa, suli utlautisrutlaitchuq qaumamun, takku ilaan irrusrigiliu-tikkani pigiitchuaq sagviqungitlugu. ²¹ Aglaan kisupayaaq irrusriñikkami ilumutuuruamik qaumamun utlautiraqtuq, taavrumuḡa qaumamun sagviumatquplugu irrusrigiliutikkani tupiksriñikun Agaayyutmik.”

John Paptaaqtitchiri Iḡisimarauḡha Jesus-kun

²² Taavruma aquagun Jesus-lu maliguaqtiniḡu aullaḡniqsut nunanjanun Judea-m. Tarani ittullaḡniqsuq ilinḡitni suli paptaaḡipluni. ²³ John-tuuq paptaaḡiniqsuq Aenon-mi uḡasriñḡitchuamiñ Salem-miñ, takku imḡuk-kaqhuni tamanna. Inuich utlaaḡaḡtugu ilaan paptaaḡtaḡniḡai. ²⁴ John taamna isiqsimaitchuqsuli isiqsivimun.

²⁵ John-ḡum maliguaqtaiñ ilaḡich uqaksraqtuaqsiñiqsut Jew-ḡuruatlu taavrumuuna ipqiqsakkauḡikun. ²⁶ Aasriñ John-mun utlautiplutiḡ uqautiplugu, “Iḡisautrii! Anjun itqaḡiviunḡ Jordan-ḡum iḡluani piqatigikkan, ilvich uqautigikkan? Ilaa paptaaḡiaqsiruuq, aasrii iḡuum iluqani utlakkaa!”

²⁷ John-ḡum kiuniḡai, “Kiñanniiñ sumik piqaḡumiñaitchuq, Agaayyutmun qaitchiñḡunnani. ²⁸ Iḡipsi iḡisimarigigipsi niqliqsimaḡapkun ‘Uvaḡa Christ-ḡunḡitchuḡa, aglaan ilaan sivuani tuyuumaruḡa,’ itqanaiyautityaqtitlugu. ²⁹ Nukatpiaq katchuutniaqtuaq niviaqsiam uiksrautigigaa. Nukatpiam ilaaraḡa qichaqatauraqtuq naalaḡniplugu, quviagiplugu tusraaḡha nukatpiam katchuutniaqtuam nipaa. Taatnatun quviasruḡiḡa naammatigiruuq. ³⁰ Ilaa piḡuqtuksrauruq kamaḡasitluguni, uvaḡaasrii nuimaiḡluḡa.

Ilaa Aggiqsuaq Qilaḡmiñ

³¹ “Ilaa aggiqsuaq pakmakḡa iluqaitniñ kamanatluktuq. Nunakḡaḡtaḡli iḡuḡhiñauḡluni nunamiittuanuruq, nunakḡaḡtanik nipiqaqhuni. Ilaa aggiqsuaq qilaḡmiñ kamanatluktuq iluqaitniñ. ³² Aasrii uqautigigaa qiniikkani tusraakkaniḡu, aglaan kisupayaat uqaḡha akuqtunḡitchaat. ³³ Kia akuqtuiruam uqaḡhanik nalupqigingigaa Agaayyutim ilumutuḡuḡa. ³⁴ Taavruma Agaayyutim tuyuḡikkanaḡ Agaayyutim uqaḡhi uqaḡigai, takku Agaayyutim qaitchiplugu inuḡaiḡtugu Ipqitchuamik Irrutchiḡmiñik. ³⁵ Aapam Iḡniñi piqpagiplugu aasrii supayaat aatchuutigigai ilaanun. ³⁶ Ilaa ukpiqsriuruq Iḡniḡmik isruitchuamik iḡuuḡiqaqtuq, aasrii tupiksriñḡitchuaq Iḡniḡmik iḡuuḡiqaḡumiñaitchuq. Aglaan Agaayyutim qinnautaa nayuutigisiruuq ilaani qanavak taimuḡa.”

Jesus-lu Aḡnaḡlu Samaria-ḡmiu

4 ¹ Pharisee-ḡuruat tusraaniqsut Jesus iḡunnatluaqsiñiplugu paptaaḡit-lukhuniḡu John-miñ ² (Jesus ilaa paptaaḡingitchaluaqtitlugu, aglaan maliguaḡtai). ³ Jesus-ḡum tusraa’amiunḡ uqaḡikkanaḡ, Judea-miñ aullaḡ-niqsuq Galilee-mun utiqhuni.

⁴Utiligmiñi taavrumani Samaria-kuaqtuksrauniqsuq. ⁵Tikiññiqsuq Samaria-m nunaqqinjanun atiqaquamun Sychar uñasriñgĩññiqsuamun nunañaniñ Jacob-ñum qaisañaniñ igñigmiñun Joseph-mun. ⁶Jacob-ñum nivviaña taraniinniqsuq. Aasrii Jesus igluañigmikniñ iniququhuni, nivviam sanigaañun aquvinniqsuq, uvluq qitiqquqman. ⁷Samaria-ğ-miu añaq aggiğñiqsuq imiqtağiaqhuni. Aasrii Jesus-ñum nipliutinigaa, “Imiksriñña!” ⁸Immali maliguaqtai nunaqqimurñiqsut niqiksramiknik tauqsigiaqhutin. ⁹Ağnam Samaria-ğmium nipliutinigaa, “Ilvich Jew-ñurutin aasrii Samaria-ğmiuñupluna. Qanuqhutin iniqpiña imigukhutin?” (Uvvatakku Jew-ñuruat piqatitqlaitchut Samaria-ğmiunik.) ¹⁰Jesus-ñum kiugaa, “Iñisimagupku Agaayyutim aatchuutiksraña suli kisuuđha iniqtigikkaqpich imiksritqupluni inigayağiñ, aasrii Ilaan qaitchilutin inuunaqtuamik imigmik.” ¹¹Ağnam nipliutigaa, “Ilvich qattaitmiutin, aasrii nivviaq itipmiuq. Nakiñmi imiq inuunaqtuq piñayaqpiuñ?” ¹²Jacob-ñum sivullipta uumiña nivviamik piqatitanatigut, qitunğaiñlu suli pamiqsaañisa imigvigimakñatnik. Ilvich Jacob-miñ kamanatluktuañunasrugivich?” ¹³Jesus-ñum kiugaa, “Kiñapayaaq imiqtuq imigmiñ uumakña imigulitqikkisuruq. ¹⁴Aglaan kiñapayaaq imigmiñ aatchuutiksramniñ imigumi imigulitqinñiangitchuq, takku imiq aatchuutiksraña itkisuruq ilaani suvliktuatun nivviatun imigmik inuunaqtuamik, piqatillugu ittiksramik isruilaamun inuułigmun.” ¹⁵Ağnam nipliutigaa, “Taavrumiña imigmik qaitchiñña, imigulitqinğitchumuñjali unniñ uvuña imiqtatqinğitchumuñña.” ¹⁶Tarra Jesus-ñum nipliutinigaa, “Aullağutin uqautiyağun ilaqatin pakma nayuqtigikkan, aasriñ uvuñatqigutik.” ¹⁷Ağnam kiunigaa, “Ilaqataitchuña.” Jesus-ñum kiugaa, “Ilvich nalauttutin niqliqavich ilaqataiññiplutin. ¹⁸Ilvich ilaqatniktuqsimarua-mi tallimani, aasrii nayuqtigikkan pakma nalaullugu ilaqatiginğitchiñ katchuusrimaitchiñ. Taatnaqavich nalauttutin.” ¹⁹Ağnam nipliutigaa, “Taatnaiļiplugu ilisimmatiqagñiqavich kañiqsigiga sivuniksriqiraułhiñ. ²⁰Samaria-ğmiut sivulliaavut agaayumaaguurut uumani inğimi aasrii-li ilipsi Jew-ñuruani uqağaqtusri inuich agaayumaqtuksrauniplugich Jerusalem-mi.” ²¹Jesus-ñum nipliutinigaa “Ağnaaq, ukpigiñña, Piviksraq tikitkisuruq inuich agaayyuvigitlaigñiaqmatruñ Apa uumaniunniñ inğimi naagaunniñ Jerusalem-mi. ²²Samaria-ğmiusri ilisimangipiağik-si kisumun agaayumaahiqsi; uvagut aglaan Jew-ñuruani ilisimagikput kisumun agaayumaahiqput, takku inuich anniqsuqtiksrañat Jew-ñuruaniñ kañiqaquq. ²³Aglaan piviksraq tikisaaqtuq, pakmaunniñ tikiumaaniktuq, ilumun putqatağviqaqtuat agaayumaagviginiaqmatruñ Apa Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu. Takku Aapauruq piqağuktuq inuich agaayumaagviginiaqtuanik inmiñun taatnaiļilugu. ²⁴Agaayyun Irrusriuruq. Tamatkua putqatağviqaqtuat ilaanik agaa-

yumaaqtuksraupiaqtut Ipqitchuakun Irrutchikunlu ilumutuulikunlu.”

²⁵ Aġnam nipliutiniġaa, “Uvaŋa kanjicsimagiga Messiah taiyuutilik Christ-mik agġiqsaġumaruaq. Ilaan agġiġumi uqautisraġumakkaŋatigut supayaamik.” ²⁶ Jesus-ŋum nipliutigaa, “Uvaŋa uqaqatin Ilaaŋuruŋa.”

²⁷ Taatnaanigmiuglu tarani Jesus-ŋum maliguaqtai utiġniqsut. Atqunaq quviġutcharŋiqsut Jesus aġnamik uqaqatiqaġniqman. Aglaanguuq nalliata nipliutinġiŋniġaa aġnaq, “Sumik pisukpich?” naagaqaa apiqsrunġiŋniġaat Jesus, “Suvaata aġnamik uqaqatiqaqpih?” ²⁸ Tarkŋa aġnam imiqtautni unitlugu, nunaqqimun utiġniqsuq, uqaqsipluniasriiŋ iŋuŋnun, ²⁹ “Maligluŋa qiŋiġiaqsiuŋ iŋuk uqautriga suraġaŋipayaamnik. Ilaa Christ-ŋunġitchaluaqpa?” ³⁰ Tamatkua uniŋniġaat nunaqqiq utlautiplutin Jesus-mun.

³¹ Taatnaŋhatniguuq, maliguaqtaiŋ Jesus uqapsaaġniġaat, “Iŋisautrii, niġġiŋiŋ!” ³² Ilaan kiuniġai, “Niqautilaqtuŋa ilisimanġisapsitŋik.” ³³ Taatnaqman maliguaqtai avatmun apiqsruqtautiaqsiŋiqsut, “Iŋuum una payunġitchaluaġniqpauŋ niqiksramik?” ³⁴ Jesus-ŋum nipliutiniġai, “Niqautilaqtuŋa tupiksriŋiġmik tuyuġirima pitqutaanik suli itqanaŋiġksraŋanik savaam qaisaŋan iŋiqtatitquplugu.” ³⁵ “Uqaġaqtusri, itnaŋiŋiplugu nautchiiviksigun, ‘Sisamani tatqiŋi ittaqtuq katitchivikisraq.’ Uvaŋali nipliutigipsi, qiŋiqtuallautaqsigik nauruat pakma piŋuquatuat katitauŋhiŋaaguhutin.” ³⁶ Iŋuk kipripluni katitchiruaq akiŋniġaqtuq katitchiŋiġmiŋi nauruanik isruitchuamun iŋuuŋiġmun, atunim aasrii nautchiiruaġlu kipriruaġlu quviasruqatigiikkisiplutik. ³⁷ Uqautauruaq ilumutuuruq itna, ‘Iŋuk nautchiiraqtuq atlam aasrii kipiŋlugu, katitlugu mukkaaksraq.’ ³⁸ Uvaŋa tuyuġipsi kipriŋusri katitchitquplusi nautchiivŋmi savaaqaġvigimaisapsitŋi atlat savaaŋatni aasrii piŋniġusri taipchua savaaŋatniŋ.”

³⁹ Samaria-ġmiut iŋugiaktuat nunaqqimikni ukpiqsriŋiqsut Jesus-mik aġnam itnaŋhagun, “Ilaan uqautigaŋa supayaamik atuqsimakkamnik.”

⁴⁰ Taatnaqŋlugu Samaria-ġmiut tikitŋamitruŋ, ittualaquaqsiŋiġaat iŋmikni. Jesus-ŋumaasriiŋ malġuŋni uvlunŋi nayuġniġai. ⁴¹ Iŋugiaksiŋlaaġniqsut ukpiqsriuat ilaan uqauttutaigun. ⁴² Aasrii aġnaq uqautiniġaat, “Ukpiqsriŋiqsugut ilvich nipiŋhiŋaġiŋisapkun aglaan uvaptiknik tusraaplugu, ilitchuġigikput ilumutun anniqsuqtiksrauŋha nunam iŋuiŋik.”

Jesus Mamititchiŋiqsuq Aŋalatchirim Iġŋiŋanik

⁴³ Kiŋuagun malġuk uvluk Jesus aullaġniqsuq Galilee-mun. ⁴⁴ Ilaan ilisimagaluaqŋlugu, “Sivuniksriqiri kamakkusriaqatlaitchuq iŋmi nuna-miŋi,” aullaġviniġaa. ⁴⁵ Galilee-mun tikitman iŋuich paġlaniġaat, qiŋianikŋlugu supayaaq savaaġikkaŋa niġiqpagvikaami tagġisiquaqtuami Apqusaakkauŋiġmik, takku ilinittuuq utlautiniqsut niġiqpagvikaamun Jerusalem-mi.

(Jn 4.38)

⁴⁶ Taatnaqhuni Jesus utitqinñiqsuq Cana-mun Galilee-mi ittuamun, sivuani imiǵmik misruǵuǵuqtitchivinmiñun. Aasrii Capernaum-mi inniqsuq aᅇalatchiri iǵñiqaǵniqsuaq atniǵnaqtuamik. ⁴⁷ Tusraa'amiuᅇ Jesus tikitlugu Galilee-mun Judea-miñ, utlaklugu apiqsruǵniǵaa Capernaum-muglugu iᅇuaqsipkaǵayaitmaᅇaan iǵñi tuqᅇhiñaaǵuqtuaq. ⁴⁸ Jesus-ᅇum nipliutinigaa, "Nalliqsiunniñ tarra ukpiqsriyumiñaipiaqtuq, qinigaluaqani kamanaqtuaniglu savaanik quviqnaqtuaniglu." ⁴⁹ Aᅇalatchirim kiulǵiññigaa, "Maliᅇᅇa, qitunǵauraaǵa tuqugaluaqtitnagu!" ⁵⁰ Jesus nipliutigaa, "Aullaǵiñ, iǵñiǵiñ iñuugisiruq!" Taavruma iñuum Jesus-ᅇum nipliutaa ukpiǵiplugu aullaǵniqsuq. ⁵¹ Aᅇilaatmuktitlugu savaktaiñ paaǵniǵaat tusraapkaǵiaqlugu "Iǵñiǵiñ iñuugaqsiruq." ⁵² Apiqsruǵniǵai qaᅇaaglaan iǵñi iᅇuaqsitmuqaqsipmaᅇaan. Taapkua kiunigaa, "Ikpaksraq uvlupaguǵniǵmiñiñ atautchimun iliyuᅇnaqsipman uunaqᅇuutaiqsuq." ⁵³ Apauruam ilitchuǵinigaa atuummiᅇha taivrurmani sassaǵniǵmi Jesus-ᅇum nipliutikmani, "Iǵñiǵiñ iñuugisiruq," Taatnaqhuni ukpiliǵniqsuq, sulii iluqaǵmiᅇ tupiqatipayaañilu. ⁵⁴ Taavruma tugliᅇiǵniǵaa quviqnaqtuaq savaaᅇa Jesus-ᅇum Galilee-mukman Judea-miñ.

Jesus-ᅇum Mamititchiᅇha Atniǵnaqtuamik Narvauram Siñaani

5 ¹ Aquagun tamarruma Jew-ᅇuruat niǵiqpagvikaañat ilǵiññiqsuq. Aasrii Jesus-tuuq utlautipluni Jerusalem-mun. ² Taamani Jerusalem-mi Ipnaich Paaᅇatni narvauraqaǵniqsuq tallimanik quliǵutilik. Hebrew-tguuq uqaᅇatigun taiyuutiqaǵniqsuq Bethzatha-mik.

³ Iñugiallapiaqhutiñ iñuich atniğñaqtuat nalaniqsut tamatkunani quliğutit atijitñi qiniltaitchuat, pisrutlaitchuat, suli auliyatlaiłat taqqiplutiñ imğum iliqsraqtiłiksrajanik. ⁴ Uvvaguuqtakku qakugulitchiaqługu Agaayyutim israqulğan imiq iliqsraqtitağniqmagu aasrii sivulliq atniğñaqtuaniñ kiñilğaaqtuaq aňalataupkaqqaqługu imiq mamitauragnaqsuq qanusripayaamik atniğñaqtiqagałuanğam. ⁵ Iñugguuq atniğñaqtuaq iñuiñnaq akimiaq piñasruni ukiuni tarani itmiñiqsuq. ⁶ Jesus-ğum qinilğniğaa nalaruaq suli kanjicsiplugu ilaan atniğñałha takiruami, aasrii nipliutiniğaa, “Iłuaqsisukkaluaqpich?” ⁷ Atniğñaqtuam kiuniğaa, “Uvaña kiñisaitchaqtuña imiq iliqsraqtitaupman. Takanuğagniaqtitluña atlam sivulliuğagigaaña.” ⁸ Jesus-ğum nipliutigaa, “Makillutin, ikivğatin tigulugich pisruğin.” ⁹ Taimmaiñaq taamna mamitauniqsuq; ikivğani tiguplugich, pisruñiqsuq.

Uvluq tamanna taavruma atuummivia Jew-ğuruat minguiqsiagvigiñağat. ¹⁰ Taatnaqługu Jew-ğuruat nipliatiaqsiñiğaat iñuk iłuaqsikkauruaq, “Ugluvak minguiqsiagviuruq. Atuqtaksraptiknun akitñautiniqsutin ikivğapnik akiyaqavich.” ¹¹ Ilaan kiuniğai, “Taivruma iłuaqsiqkaqtima uqautigaaña, ‘Ikvigatin tigulugich pisruğin.’” ¹² Taapkua apiqsruğniğaat, “Kia taatnaquvatin?” ¹³ Aglaan taavruma iłuaqsikkauruam ilitchuğinginiñiğaa kisuutilaaña, atakkii Jesus tamaakña piğniqsuq iñugiakpagitłuni tamanna. ¹⁴ Aquagun taavruma Jesus-ğum paqinniğaa Jew-ğuruat agaayyuvikpañatni aasriiñ nipliutiplugu, “Atañii. Pakma iłuaqsirutin. Killuqsatqinñiaqnak. Takku killuqsaguvich pigiitłuktuaq tikitpiaqtuq ilipnun.” ¹⁵ Taavruma iñuum aullaqami Jew-ğuruat uqautiaqsiñiğai Jesus-ğuniplugu iłuaqsiqkaqtini. ¹⁶ Taavrumiña piqusqriqhutiñ Jew-ğuruat piyugaqsiñiğaat Jesus, ilaa iłuaqsiñiñiplugu minguiqsiagvium uvluani. ¹⁷ Jesus kiuniğai, “Aapaga savaktuq ataramik iñiqługu, suli uvañaptuuq savaktuksraupmiña.” ¹⁸ Taavruma nipliutim Jew-ğuruat sivunniqsillapiagniğai tuqqutchukługu, taavrumuunałhiñaungitchuaq minguiqsiagvium atuqtaqsraigun aglaan nipliłhagunlu Agaayyutmik aapaqagnipluni suli atrilıutipluni iñmiñik Agaayyutmun.

Iğniğuruam Aňalatchiłha

¹⁹ Jesus kiugai, “Uqautigipsi ilumutuuruamik itna, Iğniq iñiqtaqatłaitchuq iñmigulłhiñaq. Ilaa savaaqagaqtuq taavrumiña qinikkağmiñik Aapani savaaqaqman. Supayaamik Aapauruaq iñiqtaqaqman, Iğniñantuuq savaagirağigaa. ²⁰ Aapam Iğni urriqsuutirağigaa iluqaanik savaagitlakkağmiñik, atakkii piqpagiplugu. Ilaan ilisautigisiplugu kamanatluktuaniñiñ tamatkunakña iñiqtağikkañiñiñ, ilipsi quvigusrullapiatlasriłusri. ²¹ Atriplugu Aapaa aņipchairağiłha tuquruanik iñugutqilığmun, taatnatullapiaq Iğniña qaitchitlaruq iñuułıgmik tamatkunuña pisukkağmiñun.

22 Aapaŋa iŋmiñik atanniqsungiqhuni, aglaan Iğñi qaitchianiğniğaa atanniiğimik. 23 Taatnaqhuni iluqani kamakkun itkisiruq Iğñiŋanun atriługu iñuich kamaqsriłhat Aapaŋanik. Kiñapayaaq kamakku-taitchumi Iğñiŋanun kamakkutaitmiuq Aapaŋanun tuyuğiraanun.

24 Iłumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Kiñapayaaq tusraaruq uqautimnik suli ukpiqsriuuq tuyuğirimnik piññaktaqtuq isruitchuamik iñuuiğimik. Taamna atanniqsuiyumiñaitchuq, aglaan pituğaanktuq tuquŋağimñ iñuuiğmun.

25 “Uqautigipsi iłumutuullapiaqtuamik, Piviksraq tikiññaiaqtuq, ami tikiumaaniktuq tuquŋaruat tusraałksraŋat nipaaniq Iğñiŋan Agaayyutim, aasrii tamatkua tusraaruat iñuuniaqtut. 26 Atriługu Aapauruq Ilaa kaŋiuruq iñuuiğmi, taatnatun Aapauruam inillakkaa Iğñiğikkani kaŋiut-lasriplugu iñuuiğmi. 27 Suli qaitchaa Iğñi nalaullugu aŋalatchiłiksramik atanniqsuiğimik, atakkii Ilaa Iñuum Iğñiğiplugu. 28 Taamna quviğusruu-tiginagu, piviksraq tikiññaiaqtuq tuquruat iluqatiŋ iłuviğni tusraağisłhat nipaaniq. 29 Aasrii ilinçich aŋitqigłutiŋ iłuviğniñ, tamatkua savaağiksuat aŋiłutiŋ iñuuiğmun suli tamatkua savaağiitchuat aŋiłutiŋ sivuugaŋaqtua-mun atanniqsuiuviksrağmknun.

Iłisimarit Jesus-kun

30 “Sumik savaaqağumiñaitchuŋa uvapkuiñaq. Uqausriusriaga tuvraqługu Agaayyutmiñ atanniiraqtuŋa. Taatnaqhutiŋ atanniutitka nalaunŋarut, takku pisułapkun itinğitługu, aglaan tuyuğirima pisułhagun. 31 Uvapkuiñaq uqaqsagnağuma, iñuich ukpiğiyumiñaitchaat iłumutuunilugu. 32 Aglaan ittuq uqautigiriga, uqaqtuq iłumutun uvapkun. 33 Ilipsi tuyuqaqapsi iñuŋ-nik kaŋiqsiuqtuksranik John-mun Paptaaqtitçirimun, ilaan uqautigaasri taavrumuuna iłumutuuruamik. 34 Iñuŋmik iłisimariqağnanğitchaluaqtuŋa, aglaan taamna nipliutigigiga ilipsi anniqsuquplusri. 35 John atriqaqtuq nannimik ikimaruamik qaummağiksiplugu, ilipsipsuuq sivikitchuami taimani quviagigiksi qaumagikkaŋa. 36 Aglaansuli uvapkun piqaqtuŋa iłi-simarimik kamanatluktuamik John-ŋum iłisimaraułhaniñunniñ, makua savaat iñiqtağikkağma, Aapaa qaisaŋiñ savaağitquplugich itqanaigługich tamatkua nalupqinaiqsruğaat Aapamun tuyuğiğiğa. 37 Aapauruqaqtuuq tuyuqaqtuq uvaŋnik uqaqtuq tamarrumuuna, ilipsi tusraaŋaqsimaitcha-luağiksi nipaa unniñ kigiñaŋa qiniğlugu. 38 Ilipsi uqauttutai piginğitługich unniñ ukpiginğitługu taamna tuyuğikkaŋa. 39 Iłisaagigisi uqałhich aglausi-maruat iñuuiğimik isruitchuamik paqitchiñasugiplusri. Tamarra tamatkua uqautiqaqtuat uvapkun, 40 aglaan piyummataitchusri uvaŋnun utlautisrugu-sri aasrii piññagusri iñuuiğimik uvapkun.

41 “Nangaqsuiiksraq iñuŋniñ qiniğniagağingitchiga. 42 Aglaan iłisimagiksi, suutnağingitchiksi piqpaksriłiq suvaluk Agaayyutim piq-

paktaŋa. ⁴³Aggiqsuŋa Aapaa aŋalatchisaagun aasii akuqtuŋitchipsitña. Naagasuli iñuk kiña aggiqpan iŋmi saŋŋimigun, ilipsi akuqtuŋiagiaksi. ⁴⁴Ilipsi nanġautisruuruani avatmun aasriiñ suliqutigingitchiksi nanġausriaksraqsı Agaayyutmiñ kisianiñ. Qanuġusrimi ukpiqsriñaqipisi? ⁴⁵Isrummatiginagu uvaŋnun patchisiqutigisiñilıusri Aapaanun. Moses-ŋum patchitri sagviummigaa, taimñaami Moses ilipsi tunġavigikkaqsı. ⁴⁶Ilımun ukpiġiniġupsıuŋ Moses, tunġaviginayaqmigipsitña ukpiġilunġa takku ilaan aglaktıgun uqautıgıgaanġa. ⁴⁷Aglaan aglaaġıkkarı ukpiġingit-ñapsıgıq, qanuġusri ukpiqsrigısisıvı uvaŋa uqatımnıq?”

Jesus-ŋum Niġipchaiġha 5,000 Aŋutinik

6 ¹Taavruma aquagun Jesus ikaanaruq taagatchiananun narvan-ŋan Galilee-m. Taamna narvaq taggisıqaqmiuq Tiberias-mik. ²Iñuġıallapiaqtuat malilıiññıġaat, atakkıi ilıŋısa qıñıġugıch quvıq-naqtuat savaanġi ilıuqsıraġaıñıkun atniġñaqtuanıq. ³Jesus qimıġaamun mayuqhunı, aquvınnıqsuq malıġuaqtıniı. ⁴Jew-ŋuruat niġıqpagvıkaanġat taggisıqaqtuaq Apqusraaqtitauñıġmik taranı qallıñıqsuq.

⁵Jesus qıñıġugıch iñuġıallapiaqtuat iñuıch utlautıruat iŋmiñun nipliutiniġaa Philip, “Nakiñ tauqsıġayaqpısa niġısuıġutiksraŋatnik ukua iñuıch?” ⁶Taavrumıŋaguıq nipliutiniġaa Philip uuktuaġugu, Jesus-ŋum ilısisimaanık-kaluaġugu suñıksrani. ⁷Philip-ŋum kiuniġaa, “Malġuk kavluutık akiaknik naamayumiñaitchut qaqqıaqsisıġısaġıptıgıq iñullaa mikıruuramıkunniñ niġıyumiñaqsilıgu.” ⁸Malıġuaqtı ilanġata, Andrew, Simon Peter-m anıqataa, nipliqsuq, ⁹“Uvıvauvani nukatpiagruk piqagıniqsuq tallımanık qaqquuranıq barley-nık sulı qaluuraanġıq. Aglaan suıġısvat taapkuva itna iñuġıaktıgıruami iñuŋmi?” ¹⁰Jesus nipliutıgai, “Iñuıch aquvıtıchıgıq.” Ivıgaanuplunıguıq tamanna. Iñuk iluqanı aquvınnıqsuq. Aŋutiñhiñat 5,000-sıyunġaq.

¹¹Jesus-ŋum qaqqıaq tıġu’amiun, Agaayyun quyanıġaa agaayuplunı, aultaagutauplunıasrıi iñuŋnun aquppıruanun. Taatnatunsulı iñıqtıaqagıniqsuq qalukkun. Aasrıi iluqatıŋ niġıñıqsut pisıuġataqhutıŋ. ¹²Niġısuıllakmata, Jesus nipliutıgai malıġuaqtıni, “Ilakupayaat katıchıgıq aasrıi iksısuŋıqa-srı.” ¹³Katıchı’amiŋ, immıġñıġaıch qulıt malġuŋnik aguupmaıch ilakuatnik tallımaniñ barley-nıñ qaqquuranıñ iñuıch niġıġıvıgıkkarıatıñ. ¹⁴Iñuıch qıñı-qamıtruŋ quvıqnaqtuaq savaaq Jesus-ŋum iñıqtanġa nipliġñıqsut, “Ilımutun una ilaanıniqsuq. Tarra sıvunıksrıqıraunıqsuq agııqsuksrautauruaq nunam iñuıñun.” ¹⁵Jesus-ŋum karıqsıñıġaa iñuŋnun umıalıguqtınnıaıksrani nunurıłunı. Taatnaqhunı unıtıġugıch aullaumiugallaŋıniqsuq qimıġaanun kisımi.

Jesus-ŋum Pisruġha Imġum Qaanagun

¹⁶Unnuksraaqman malıġuaqtai narvamun utlautıniqsut. ¹⁷Umıamun iki’amiŋ utıaqsiñıqsut Capernaum-mun ikaaqıġugu narvaq. Unnuagıqman

Jesus-ḡum utlangiññigaisuli. ¹⁸ Anuḡiḡuutiqpauragñigai qailḡuutiḡlugich. ¹⁹ Maliguaqtit iputlutitḡ piñasrunik naagaqaa sisamanik mile-lanik iglianigmiullu, qin̄iaqsiññigaaḡ Jesus pisruktuaq imiḡmi qalliruaq umiamun. Aasrii ilin̄ich iqsitichallapiagñiqsut. ²⁰ Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Iqsiñasri! Uvaḡauruḡa.” ²¹ Taapkua ikiyumaliqsiḡiaḡniḡaaḡ, aasrii ikipman taimmaiḡaq umiam tikiñḡaniktigñigaa sivuniḡikkani.

Jesus-ḡum Qaqqiaḡuḡha Iñuḡiḡmi

²² Uvlutqikman iñuich iñuḡiaktuat aullangitchuat tamaaniaḡaniñ narvam, ilitchuḡiniḡaaḡ atausrisualuk umiaq taraniitilaḡanik. Jesus aullaqataunḡiḡha maliguaqtimigun sulit qagñiniḡaaḡ kisimiḡ maliguaqtaiñ aullaḡhat. ²³ Atlat umiat Tiberias-miñ tulaagaqsiññiqsut qaniḡanun niḡiqḡpagviata Atanḡuruḡaq agaayutrianikman. ²⁴ Iñuḡiaktuat kan̄iqsi-ma’amitruḡ Jesus taraniñḡiḡha unniñ maliguaqtai, umianun ikiḡplutiḡ Capernaum-mun aullaḡniḡsut pakakḡugu. ²⁵ Narvam iḡḡuani iñuich Jesus paqitnamitruḡ, nipliutiniḡaaḡ, “Iḡisautrii! Qaḡaaglaan maun̄aqḡpich?” ²⁶ Jesus-ḡum kiugai, “Iḡumutuullapiḡaqtuamik nipliutigiḡpsi, paqitkipsitñā takku niḡiḡḡapsigun qaqqiamik pisuiḡataqhusri piqutigitlusruḡaḡnagich qin̄ikkasri quviquḡaqtuat savaatka san̄ḡigikkapkun. ²⁷ Sakuugutiḡaḡasri niḡimik piunḡiḡsaqtuamik aḡlaan sakuugutiḡaḡitchi niḡimun ittuaksramun isruitchuamun iñuḡiḡmun. Taamna niḡi Iñuum Iḡñiḡan qaitkisigaa ilipsitñun, takku Agaayyutim Aapam nalunaiḡsaḡigaa iḡuḡagikkauḡha-gun Ilaa.” ²⁸ Tamatkua apiḡsrugaḡaḡ, “Suruksrauvisa savaḡaḡniḡaḡupta Agaayyutim savaḡniñik?” ²⁹ Jesus kiugai, “Uvva savaḡ savaḡitḡukkaḡaḡa Agaayyutim ilipsitñun, ukpiḡsritḡugaasri ilaanik tuyuḡikkagmiñik.” ³⁰ Tamatkua kiugaḡaḡ, “Sumik qin̄ikkigayaḡpisigut quviquḡaqtuamik san̄ḡipkun, uvagut qin̄iḡlugu ukpiḡsritḡasriḡluta ilipnik. Sumik iñiḡtaḡaḡayaḡpich? ³¹ Sivulliaḡvut niḡimarut taiyuutiliḡmik Manna-mik qaqqumik pakmakḡaḡtamik suviksraiḡlaami atripiḡugu uqautigiḡmaruaḡ in̄iḡḡaan uqaiḡmi, itna, ‘Ilaan qaitchigai qaqqumik niḡiksraḡatnik pakmakḡa.’” ³² Jesus niḡliḡsuḡ, “Iḡumun nipliutigiḡpsi, taimñā Moses niḡiḡaḡtitchiruḡ ilipsitñik pakmakḡa timiḡhiñamun ittuamik, taiyuutiliḡmik Manna-mik. Uvvaaglaan Aapaa qaitchigaasri iñuunaḡtuamik iḡumutuuruamik niḡiksramik pakmakḡa qilaḡmiñ. ³³ Uvvatakku niḡiksraḡaḡa Agaayyutim qaisaḡa ilaanuruḡ atḡaḡtuḡaq pakmakḡa iñuḡiḡmik qaitchipluni nunam iñuiñun.” ³⁴ Tamatkua nipliutiniḡaaḡ, “Ataramik qaitchisigut taavrumiḡa niḡiksramik.”

³⁵ Jesus-ḡum nipliutigai, “Uvaḡa atrigigaḡaḡa qaqqiam niḡiksrauruam timikun, uvaḡa kan̄jigigaḡaḡa iñuutḡasriḡiksram iñuutichikun. Iñuk utlauruaḡ uvaḡn̄un niḡisulitḡikkumiñaitchuḡ, sulit ukpiḡsriruaḡ uvapkun imiḡulitḡikkumiñaitchuḡ. ³⁶ Aḡlaan uvaḡa uqautianikkipsi arguaḡtuḡḡap-

sigun, takku ilipsi qiniġaluaqłuna savaaġikkapkun ukpiqrsisunġitchusri. ³⁷Kiñapayaaq Aapaa qaisaṇa uvaṇnun utlautigisiruq. Aasrii kiñapayaaq uvaṇnun utlauruq saqitchumiñaitchiga. ³⁸Takku atqaqtuṇa pakmakṇa tuyuġirima pitqutigikkana iñiqtaġityaqługu, pisułapkuunġitchuaq. ³⁹Uvvauna pisułigigaa tuyuġirim uvamnik tammaitqunġiiksraġa nalliatnikunniñ qaisaġianikkaṇiñ uvaṇnun aglaan iluqaisa aṇitqiksillugich iñuuhġmun uvlumi aqulligmi. ⁴⁰Uvvauna Aapaa pisułigigaa iluqatiṇ qiniqtuat iġniġuruamik suli ukpiqsriruq ilaanik piqaliksraṇat isruitchuamik iñuuhġmik aasrii uvaṇa makititkisipługich iñuuhġmun aqulligmi uvlumi.”

⁴¹Jew-ḡuruat uqapilutigiaqsiñiġaat ilaan nipliḡhagun, itna, “Uvaṇa niqiksrauruṇa atqaqtuq pakmakṇa.” ⁴²Iliṇich nipliġniqsut, “Jesus-ḡunġitpauna, Joseph-ḡum iġniṇa? Uvagut ilisimagivut aapanalu aakanalu. Qanuqhuniimi nipliava atqaġnipluni pakmakṇa?” ⁴³Jesus kiugai, “Uqapiluguiqitchi! ⁴⁴Kiñaunniñ uvaṇnun utlautilguitchuq kisanik Aapauruam tuyuġirima uvaṇnun utlautipkaqmani. Aasrii uvaṇa aṇitqiksitkisigiga iñuuhġmun uvlumi aqulligmi. ⁴⁵Sivuniksriqirit aglausimaruat, ‘Agaayyutim iñupayaat ilisautigisigai.’ Kisupayaaq naalaġniruq Aapamik suli ilitchiyumaruaq Ilaaniñ utlautiraqtuq uvaṇnun. ⁴⁶Kia-unniñ qiniqsimaitchaa Aapa, aglaan kisimi Agaayyutmiqnisauruam qiniqsimagaa Aapa. ⁴⁷Iłumutuuruamik nipliutigipsi, kiñapayaaq ukpiqsriruq isruitchuamik iñuuhġqatuq. ⁴⁸Uvaṇa qaqqaṇuruṇa iñuunaqtuq. ⁴⁹Ilipsi sivulliasri niġimaṇḡaġmiṇ pakmakṇaktamik qaqquamik suviksrailaami tuqurut timimikkun. ⁵⁰Aglaan qaqqiaq atqaqtuq pakmakṇa itniittuq, kiapayaaq niġikpagu tuquyumiñaitchuq. ⁵¹Uvaṇa iñuunaqtuq qaqqiaq atqaqtuq pakmakṇa. Kiñapayaaq iñuk niġigumi taavrumakṇa qaqqiamiñ iñuugisiruq taimuṇa, aasrii timiga qaqqaṇuruq qaisaksraġikkaga nunam iñui iñuutlasritquplugich.”

⁵²Taatnaqman Jew-ḡuruat uqaatchagutiniqsut iḡmiknun aasrii apiqsruqługu, “Qanuġuni uuma iñuum timimiñik niqiksriññaqpatigut?” ⁵³Jesus-ḡum kiugai, “Iłumutuuruamik nipliutigipsi, ilipsi niġiñġitchupsiuṇ timaa Iġniṇan piqaġumiñaitchusri iñuuhġmik ilipsitiñi. ⁵⁴Kiñapayaaq niqiniktuaq timimnik suli iminiktuaq augikkamnik isruitchuamik iñuuhġniñaktaqtuq, aasrii aṇitqiksitkisigiga iñuuhġmun aqulligmi uvlumi. ⁵⁵Uvatakku timiga iłumun niqiksrauruq, suli auga iłumun imiksrauruq. ⁵⁶Kisupayaaq niqiaqtuq timimnik suli imiqaqtuq augikkamnik iñuuruq uvapkun suli iñuugisipłuni piqasriutiluni uvaṇni. ⁵⁷Iñuuruam Aapam tuyuġipluṇa, suli uvaṇaptuuq iñuuruṇa ilaagun, taatnatuntuuq kiña niqiaqtuq uvamnik iñuugisipmiuq uvapkun. ⁵⁸Iñuum taamna qaqqiaq niqigigumiṇ iñuugisiruq qanavak taimuṇa. Taamnauruṇa qaqqiaq atqaqtuq pakmakṇa atringisaraṇa qaqqiam sivil-

liapsi niġitchaġat, naagaunniin tuquplutin.” ⁵⁹Taatnaġniġai Jesus-ġum ilisautriñiġmiñi katraġvijnmi Capernaum-mi.

Uqalħich Isuitchuakun Iñuħikun

⁶⁰Iñugiaktuat maliguaqtaiñ tusraaplugu nipliġniqsut, “Taamna ilisauttun akuqtuħiksraña sakiqnaqtuq. Kia naalaġniġisivauġ?”

⁶¹Uqautigaluaqtitaniguuq, Jesus-ġum kañiqsimapmitchañi maliguaqtini uqapiluktuat tamarrumuuna uqaġikkaġmigun. Taatnaqługich nipliutiniġai, “Taavruma nipim piyummataiqsitkaqsivasri? ⁶²Isummatigisriuñ qinħiksraña Iġniñan Iñuum utiaqsikpan sivuani irvigimakkaġmiñun. Taatnaaqsikpan nikaliġukkayaġniqpisi? ⁶³Ipqitчуақ Irrusriq iñuħi-qaqtitchiruañuruq. Timi iñuħiqaqtitchiñġitchuq. Uqalħich ilipsitñun uqautigianikkatka Irrusriurut, suli iñuupkaġisipiġaasri. ⁶⁴Naagauvva ilapsi ukpiġinġitchaich,” Jesus-ġum taatnaġniġai. Iłisimaplugu aullaġniisagaťahaniñ kisuuľhat ukpiqsriñġitchuaq suli kisuugisiľha tuniriksraġmi. ⁶⁵Aasrii nipliġniqsuq. “Taavrumiña piqusriqługu uqautigipsi, kiauunniin utlautiyumiñaiľha uvañnun kisanik Aapam utlautipkaqpani taatnatlasriługu.”

⁶⁶Taavruma aquagun iñugiaktuat maliguaqtai kiñumuaktut malitqikkummataiqługu ilaa. ⁶⁷Taatnaqhuni Jesus nipliutiniġai qulit malġuk maliguaqtini, “Ilipsipsuuq kiñumuakkumangitchaluaqmivisi?” ⁶⁸Simon Peter-m kiuniġaa, “I, Ataniiq, kimunmi aullaġisivisa? Ilvich pigigitin uqalħich isruitchuamik iñuunaqtuat. ⁶⁹Pakma ukpiġigikput ilitchuġiplugu ipqitchuanutilaan Agaayyutmiqnisauplutin.” ⁷⁰Jesus kiugai, “Ilipsi qulit malġuuplusri piksraqtaaġinġitpisimi? Aglaan ilari Tuunġaqmiqnisauruq.” ⁷¹Ilaanguuq uqautiginiġaa Judas, iġniña Simon Iscariot-ġum. Uvvatakku Judas qulit malġuuqataugaluaqhuni, tunisiyu-maniqsuq Jesus-mik.

Jesus-lu Aniqataiłu

7 ¹Tamarruma kiñuagun Jesus igliġniqsuq Galilee-mi, igliġummatai-łaqhuni Judea-mi, atakkii Jew-ġuruat tuqqutchukługu. ²Jew-ġuruat niġiqpagvikaanata Palapkaat tikiyasriuruq. ³Uvvaasriin Jesus-ġum nukatchiañiñ añutit nipliutiniġaat, “Unilługu mannaaq, aullaġiñ Judea-mun, ilvillı maliguaqtivich taamani qinġumigaat savaaq inıqtaġikkan. ⁴Kiñaunniin iriqsimatłaitчуq savaaġmigun ilisimatqullapiaqami. Ilvich inıqtaqaqtuami tamatkuniña, iluqaitñun iñuñnun ilitchuġipkaġiñ.” ⁵Taatnaġniġaat nukatchiañiunniin ukpiqsriñġitłutin Ilaanik. ⁶Jesus nipliutigai, “Piviksraġa nalaullugu tikiumangitchuqsuli. Ilipsi aullaħiñaañurusri sumipayaq. ⁷Nunam iñuiñ uumigikkaġinġitchaasri uvaptun, atakkii uvaña uqausrimaplugich iñuuniaľhat pigiiľhagun.

⁸Ilipsi nigiqpagvikaanukkitchi. Aullangitchuḡa pakma atakkii aullaḡ-viksraḡa tikiumangitchuqsuli.” ⁹Taatna uqautilḡaaḡugich Galilee-mi ittuaallaḡniqsuqsuli.

Jesus Nigiqpagvikaanani Palapkaatit

¹⁰Aquagun nukatchiani nigiqpagvikaanuanikmata, Jesus-tuuq aullaḡniqsuq sagviaqtusruḡaḡani iḡuḡnun, aglaan nalunautchiḡluni. ¹¹Jew-ḡuruat qiḡiḡniḡaḡaluḡniḡaat nigiqpagvikaanani itnaqhutiḡ, “Naamiimma taimḡa?” ¹²Iḡuich atqunaq uqaksraqtuniqsut Ilaagun, ilaḡich uqaqhutiḡ iḡullaunautchiḡlugu aasriilu ilaḡich uqaqhutiḡ pigiḡiḡniḡlugu kinnitiḡiḡniḡlugu iḡuḡnik. ¹³Aglaan kia-unniḡiḡ uqaksraqtutigiḡiḡniḡaḡ sagviḡlugu, atakkii iqsiḡlutiḡ Jew-ḡuruat sivulliuqtinik.

Jesus Iḡisautriḡha Nigiqpagvikaanani

¹⁴Nigiqpagvikaanata avvaḡa atuumaanikman, Jesus utlautiniqsuq Jew-ḡuruat agaayyuvikpaḡatnun aasriḡiḡ iḡisautriaqsiḡluni. ¹⁵Jew-ḡuruat atqunaq quviḡutchaḡniqsut niḡliqhutiḡ, “Qanuqhuni una iḡuk iḡisimaniḡa apai, iḡisaqsimaitchaluaqhuni?” ¹⁶Jesus kiugai, “Iḡisauttutiga uvamniḡniḡsaunḡitchuḡ aglaan Agaayyutmiḡ tuyuḡirimniḡ. ¹⁷Kisupayaam piyummatiqagumi maliguglugu Agaayyutim pisulḡha iḡisimatlagisigaa iḡisauttutma Agaayyutiḡniḡsauskmagaan naagaqaa uvamniḡniḡsauskmagaan. ¹⁸Iḡuk niḡiḡaḡtuḡaḡ iḡmiguḡhiḡnaḡ piḡiḡniḡniḡaḡaḡtuḡ kamagitchiḡiḡksraḡmiḡnik. Aglaan taamna kamaḡaḡtitchiruaḡ tuyuḡirimniḡnik iḡumutuuruḡ, ilaani piitchuḡ taḡiḡiḡlaaḡ. ¹⁹Moses-ḡumliumaa qaitchitchaḡasri maligutaksranik? Aglaan nallipsiunniḡiḡ maligutaksrapayaḡaḡ tupigiḡitchaa. Suvaata tuqqutchemavisiḡniḡa?” ²⁰Iḡugiaktuat kiugaat, “Iḡvich tuḡḡaḡtaḡaḡtutin! Kia tuqqutchukpatin?” ²¹Jesus kiugai, “Atautchimik quviḡnaḡtuamik savaaḡaḡama, iluḡasri quviḡusruutigigiksi. ²²Moses-ḡum tiliḡniḡaasri iḡḡaḡasri nalunaitḡutchiḡuḡlugich. Nalunaitḡutchiḡsauviksraḡat nukatpiḡaḡruich uvluḡ nalaurrutipman miḡuiḡsiḡaḡviḡmun nalunaitḡutchiḡsuurusri miḡuiḡsiḡaḡviḡmi. Uvvasuli, taamna tillisiḡiḡ aullaḡniḡiḡitthaluaḡmiuḡ Moses-miḡ aglaan sivulliapsitiḡiḡ ilaan sivuani. ²³Nukatpiḡaḡruk nalunaitḡutchikkautlaniḡpan Jew-ḡuruat miḡuiḡsiḡaḡviatni, Moses-ḡum maligutaksraḡaḡ naviguḡḡiḡlugu, suvaatami uumisuutivisiḡniḡaḡ iḡuḡmik iḡuaḡsiḡkaiḡniḡluna Jew-ḡuruat miḡuiḡsiḡaḡviatni? ²⁴Atanniḡsuiḡasri sagvirautiguḡhiḡnaḡ qiḡiḡniḡhiḡnakun aglaan atanniḡsuisitchi nalaunḡaruakun.”

Jesus Christ-ḡuva?

²⁵Jerusalem-miut ilaḡich niḡliḡniḡsuq, “Imḡaunḡitthaluaḡaḡa iḡuk ipchua tuqqutchukaḡat? ²⁶Aasrii maaniittuḡ! Ilaa uqaḡtriruḡ sag-

viqhuni. Naagauvva nalliatunniñ akitñangitchaat. Ipchua sivulliuqtit kanjqsingitchaluaqpatruñ Christ-ñuniługu? ²⁷Aglaan Christ aggiqpan, kia-unniñ ilisimayumiñaitchaa nakitñaqtaulha. Naagauvva ilisimagikput uuma iñuum kisurñik aṇayuqaaqalha.” ²⁸Jesus ilisautriñigmiñi Jew-ñuruat agaayyuvikpaṇatni nipliñiqsuq nipitusripluni, “Ilipsi ilitchigipiagaluaqpsitña? Kanjqsivisiuñ nakitñaqtautilaaga? Uvaṇa aggingitchuṇa uvapkuiñaq, aglaan tuyugiriga ilumutuuruq. Ilipsi nalu-giksi. ²⁹Aglaan ilisimagiga atakkii Ilaaniñ aggiqluṇa, aasriñ Ilaan tuyugipluṇa.” ³⁰Tamatkuaguq iñuich tiguyumagaluaḡniḡaat, aglaan kia-unniñ tigunḡiñḡaa takku Ilaan tigukkauviksraṇa tikitmangitluni. ³¹Iñugiakpauraqtuat ukpiqsriñiqsut Ilaanik, aasrii nipliqhutiñ, “Taimña Christ aggiḡumi, quvinqatluktuaniḡ savaaniḡ iñiqtaqaḡisiva uuma iñuum iñiqtañiñ?”

Tigurit Tiliraurut Tigutquplugu Jesus

³²Pharisee-ñuruat tusraa’amisigik, iñugiaktuat isivruaḡutiqaqtuat ilaaniḡ, ilinjich piqasriqhutiñ qaukñijich agaayuliqsiniḡ tuyuqaḡniqsut qaunaksriniḡ tigutaaquplugu Jesus. ³³Jesus nipliñiqsuq, “Uvaṇa nayuqtaullapsaaḡaluḡupsi aullaḡisiruṇa Ilaanun tuyugirimnun. ³⁴Ilipsi pakiaqsigisigipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña, aasriñ irviksramnun tikitchumiñaitchusri.” ³⁵Taatnaqman Jew-ñuruat uqaaqsilḡiññiqsut iṇmiknun, “Napmuṇiaqpa una iñuk uvaptiknun paqitchumiñaiñiiva? Ilaa aullaḡniaqpa Jew-ñunḡitchuat nunaaqiatnun, Jew-ñuruat iñuuniaḡviatnun ilisautityaḡlugich Jew-ñunḡitchuat? ³⁶Uvvatakku nipliqsuq, ‘Ilipsi pakikkisigaluḡipsitña, aglaan paqitchumiñaitchipsitña.’ Nipliqsuqsuli, ‘Irviksramnun tikitchumiñaitchusri.’ Qanuqpami taatnaqami?”

Kuñi Iñuunaqtuam Imḡum

³⁷Niḡiqpagvikaam uvlua aqulliḡ nuimatluktaununiqsuq. Taavrumani uvlumi Jesus qichaqhuni nipliñiqsuq nipitusripluni, “Kisupayaaq imiḡukkumi utlautiluni uvaṇnun imiḡli. ³⁸Atriługu aglausimaruat uqaḡhich, itna, ‘Kiñapayaaq ukpiqsriqpan uvapkun imḡa suvliktuḡuḡniaqtuq siłatmun uummataaniñ.’” ³⁹Taatnaiłiplugu Jesus-ñum uqautiginiḡaa Ipqitchuaq Irrusriḡ akuqtuḡniakkaṇat ukpiqsriuruaḡ ilaaniḡ. Tarani taatnaḡhani Ipqitchuaq Irrusriḡ aatchuutaumaitlunisuli, takku Jesus utiqsimaitlunisuli pakmuṇa qilḡmun.

Atingirrun Iñuñi

⁴⁰Iñugiaktuam iñuum tusraa’amitruñ Jesus-ñum uqaḡhi nipliñiqsut, “Una tarra iñuk ilumun taimña sivuniksriqiraupiaqtuq!” ⁴¹Ilañiñi nip-

lianiqsut, “Christ-ɲuruq (itnautauruamik Anniqsuqtimik).” Aglaali atlat itnaɲniqsut, “Christ aggiɲumiñaitchuq Galilee-miñ. ⁴² Agaayyutim uqałhich aglausimaruat itnaqtut Christ kiñuviaɲigisiñiɲluɲu David-mun, suli anigisiñiɲluɲu Bethlehem-mi nunaaqqiani David-ɲum.” ⁴³ Taatnaqhutin iɲluɲiiksinniqsut iñugiaktuat piqsriqhutin iłaanik. ⁴⁴ Iłañisa tiguyumaga-luaɲniɲaat aglaan kia-unniiñ tigunɲiñniɲaa.

Ukpiqsriñiɲhat Jew-ɲuruat Qaukłiich

⁴⁵ Qaunaksrit utiɲniqsut qaukłiɲich agaayuliqsinnun suli Pharisee-ɲuruanun. Taapkua apiqsruɲniɲaich, “Suvaata uvuɲautinɲitpisiuɲ?” ⁴⁶ Qaunaksrit kiuniɲaich, “Uvagut tusraavaaluktugut iñuɲmik taatna uqalɲutigiruamik.” ⁴⁷ Pharisee-ɲuruat nipliłiɲniñniqsut, “Iłipsi kinnip-chaniɲtchaluqaɲpisi? ⁴⁸ Iłitchuɲimaitpisiuɲ nalliata sivulliuqtipisa suli Pharisee-ɲuruat ukpiqsriñiɲhat Iłaanik? ⁴⁹ Aglaan iñugaaɲruich kisi-miɲ ukpiɲniɲaat. Tamatkua iñuich kaɲiqsimmataitchtut malıɲutaksranik Moses-kun. Taatnaqhutin suksraunɲiqsauyumaaqtut.” ⁵⁰ Nicodemus-guuq iłauñiqsuq taapkunani qaukłiɲni suli Pharisee-ɲuruani. Taamna qiniɲiaq-tuaq Jesus-mik sivuani, aasrii nipliɲniqsuq, ⁵¹ “Malıɲutaksraɲikkaptigun atanniɲkatłaitchaatigut iñuɲmik tusraagaluaqnagu naagaqaa iłit-chuɲigaluaqnagu sumik pisılaaɲa.” ⁵² Taapkua iłaiñ kiuniɲaat, “Uvva, Galilee-ɲmiuɲupmivich? Iłitchuɲimaiñniɲqpiuɲ uqałhich aglausimaruat? Iłisaɲluɲich aasriiñ kaɲiqsisiɲiɲni sivuniksriqirit agɲiñgaqsimaiɲhat Galilee-miñ.”

Aɲnam Aɲukkauruaha Sayuɲalıkun

⁵³ [Tarani iluqatiɲ aɲiłaaɲniqsut,

8 ¹ aglaali Jesus utlautiniqsuq iñɲiuramun atiliɲmun Olives-mik. ² Uvlaakuagun uvlaatchaurami Jesus utlautilɲiñniqsuq Jew-ɲuruat agaayyuvikpaɲatnun. Iñuich iñugiakpauraqtuat kattivigilɲiñniɲaat. Aasrii aquvitluni iłisautiaqsilɲiñniɲai. ³ Aglaliqirit suli Pharisee-ɲuruat tikiutriñniqsut aɲnamik aɲukkauruamik sayuɲalıkun aasrii iluqaisa sivuɲaatnun qichaqtitluɲu. ⁴ Jesus-mun nipliɲniqsut, “Iłisautrii! Una aɲnaq aɲukkauruq sayuɲalıkun. ⁵ Uvagut malıɲutaksriusriaptikni Moses-ɲum tillisiqakkaɲatigut taatnasriq aɲnaq iyaɲaɲnik miłuqtuɲ-luɲu tuqqutaksraupluɲu. Qanuɲli una aɲnaq nipliutiginayaqpiuɲ?” ⁶ Taatnaɲniɲaat Jesus pitchaɲluɲu iliɲich piqaɲukkaluqhutin agvisiksramik. Aglaan Jesus sikitluni nunamun aglaɲniqsuq argaɲmiñik. ⁷ Taapkua apiqsruqtaqtuiñaaqsipmata, Jesus qichaqhuni nipliutiniɲai, “Nallipsi killuqsasimaitchuam sivulliuluni iyaɲaɲmik miłuqsaaqaaɲliuɲ.” ⁸ Taatnaqqaqhuni sikitluni nunamun aglaaqsilɲiñniqsuq. ⁹ Taamna tusraa’amitruɲ, taapkua iluqatiɲ aullaɲniqsut atausriuttaqhutin aullaɲ-

niiplutinj utuqqautluḡniḡmikniñ, Jesus kisinjḡuḡluḡu ḡḡnaḡlu qichaqtuaq tarani. ¹⁰Qichatqikhuni nipliutiniḡaa ḡḡnaḡ, “Naamiimma taipchua? Nalliataunniñ tuqqutaksraḡuḡnivatin?” ¹¹ḡḡnam kiuniḡaa, “Ii, ḡḡuun! Nalliatnik israaqtaitchuḡa.” Jesus nipliutigaa, “Uvaḡaptuuq tuqqutaksraḡuḡumiñaitchikpiñ. Aullaḡhiñaḡuḡtutin ḡḡlaan killuqsatqisruḡaḡnak!”]

Jesus Qaumman Nunam Iñuiñun

¹²Jesus-ḡum iñuich nipliutitqinjñḡai, “Qaumaksrauruḡa nunam iñuiñun. Kisupayaam malikkumiña, qaumamik iñuunaqtuamik piññakkisiruq. Taatnaḡuni iñuuniatqikkumiñaitchuq taatuakun.” ¹³Pharisee-ḡuruat kiuniḡaat, “Ilvich iḡsimarriqsimarutin ilipniḡhiñḡa, taatnaḡuḡu iḡumutuugilguitchikput. Sumun atuḡumiñaitchuq taamna.” ¹⁴Jesus kiugai, “Taatniñḡitchuq. Uqautigigaluḡḡnaḡma uvamnik, nipliutipayaḡa iḡumuturuuq, takku iḡsimagiga nakitñiḡtautilaḡa suli napmun aullaḡniaqtilaḡa. Ilipsi iḡsimanḡitchiksi nakiñ ḡḡḡiqsilaḡa unniñ napmuḡniaqtilaḡa. ¹⁵Ilipsi atanniqsuiraqtusri iñuñhiñauḡikun, atanḡviḡḡautaitchuḡa kimun-unniñ. ¹⁶ḡḡlaan atanniiruksrauniḡuma atanniutiksraḡa iḡumutuuniaqtuq, takku tamarrumuuna kisima inḡitchuḡa, ḡḡlaan Aapauruam tuyuḡirima piqasriqsuḡaḡa. ¹⁷ḡḡlausimaruḡ maliḡutaksriusriapsitñi malḡuulutik iḡsimarik atikpaknik uqautaak iḡumutuuginiḡuḡu. ¹⁸Uvaḡa uvamnik iḡsimarriqsimaaqtuḡa suli Aapam tuyuḡirima iḡsimarriqsimaaqmigaḡa. ¹⁹Tamatkua apiqsruḡniḡaat, “Naami aapagikkan?” Jesus kiugai, “Nalugiptiguk Aapagal. Iḡsimaniḡupsitña, Aapagaptuuq iḡsimanayaḡiksi.” ²⁰Jesus-ḡum taatnaḡniḡai tarani Jew-ḡuruat ḡaayyuvikpaḡatni iḡraḡḡḡvigiḡluḡu pivigikkaḡatni. ḡḡlaan nalliataunniñ tigunḡiññḡaa, takku tuqqutauviksraḡa tikiumanḡitḡuni.

Jesus-ḡum Iḡumutuuruḡuḡha

²¹Jesus nipliutitqinjñḡai, “Uvaḡa aullaqsḡḡumaruḡa. Pakiaqsigisigaluḡḡipsitña, ḡḡlaan tuḡḡisirusri killuḡḡḡapsi natqiguttusriaḡḡitchupsi. Atlanḡḡiḡlusri, aullalḡuyumiñaitchusri aullaḡvigiḡniakkamnun.” ²²Jew-ḡuruat nipliḡḡiḡsut, “Qanuḡpa una, naḡa iḡmiñik tuqunniḡpa? Takku niqliqsuq, ‘Aullaḡumiñaitchusri aullaḡvigiḡniakkamnun.’” ²³Jesus kiugai, “Ilipsi maakḡaḡtaurusri, ḡḡlaan pakmakḡaḡtauruḡa. Ilipsi ḡḡḡisaḡurusri marrumakḡa nunamiñ, ḡḡlaan nunamiqnisaunḡitchuḡa. ²⁴Taatnaḡhusri uqautigipsi killuliqiraḡḡapsi tuḡḡisiñiḡlusri. Tuḡḡisipiḡtusri killuliqiraḡḡapsi ukpiḡḡisuaḡupsiuḡ iḡaḡutilaḡa.” ²⁵Taapḡa apiqsruḡniḡaat, “Kisuuvichuvva?” Jesus kiugai, “Aullaḡniisaḡaapiḡhanniñ uqautigaluḡḡipsi kisuutilaamnik. ²⁶Iñugiaktuatigun nipliḡḡuḡa isilḡḡumiñḡaluḡḡipsi.

sagluturuḅuḅluni, sagluuqtuaḅipayaam aapagiplugu. ⁴⁵ Uvaḅa ḅumu-tuuruamik uqautigipsi, taatnaqhusri ukpigingitchipsitḅa. ⁴⁶ Kiḅaunniḅ nipliḅguitchuq uvapkun ḅumutuḅuḅlugu killuuruḅuḅluna? Uvvami uqauti'apsi ḅumutuuruamik, suvaata ukpigisrungitpisitḅa? ⁴⁷ Iḅuum aggiqsuam Agaayyutmiḅ naalaḅnigai Agaayyutim uqautai. Ilipsi agaayu-tiqniqsauḅitḅusri naalaḅniyummataitchusri."

Jesus-lu Abraham-lu

⁴⁸ Jew-ḅuruat kiuniḅaat Jesus, "Uvagut nalauttugut nipliqaḅta il-vich Samaria-ḅmiuniḅlutin sulit tuunḅaḅtaḅaḅutin." ⁴⁹ Jesus kiuniḅai, "Uvaḅa tuunḅaḅtaḅangitchuḅa. Aapaga kamagikkaḅigiga aglaan kamak-kutaitchipsitḅa. ⁵⁰ Pakkiaḅingitchiga kamagikkauḅiksraq uvapkuḅiḅaq, aglaan atlam pakkiaḅigaa kamaḅaḅtitauḅiksraḅa, aasrii ilaa atanḅuruq. ⁵¹ ḅumutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaam uqauttitka tupigigumigich tuquyumiḅaiḅiaḅtuq." ⁵² Jew-ḅuruat kiuniḅaat, "Pakma nalupḅigin-ḅigikput tuunḅaḅtaḅaḅhiḅ. Abraham sivuniksriḅirillu tuqumarut, naagasuli uqaututin, kisupayaam tupigikḅagu uqauttutin tuquyumi-ḅaiḅiaḅniḅlugu. ⁵³ Uvagut sivulliaḅput Abraham tuḅuaniksimaḅaḅtuḅa sulipsuuq sivuniksriḅiripayaatlu. Kamaḅatluḅkumavich Abraham-miḅ? Kisuunasrukniḅaiḅmiuvva ilvich?" ⁵⁴ Jesus kiugai, "Uvapkuḅiḅaq kamak-kutiḅaḅniḅaḅuma suutnauyumiḅaitchuq. Aapamnik kamagiriḅaḅtuḅa, taavrumiḅa ilipsi Agaayyutiginitchapsitḅik. ⁵⁵ Aasriisuli ḅitchuḅia-niksimaḅitchiksi, aglaan uvaḅa ḅisimaḅigiga Agaayyun. Uḅaḅuma Ilaa naluniḅlugu sagluturuḅuḅiaḅtuḅa ilipsisun. Aglaan ḅisimallaḅiaḅigiga aasriiḅ uḅaḅa tupigiplugu. ⁵⁶ Abraham-ḅum sivulliaḅsi ukḅisriḅiḅmiḅum kaḅiqsiḅlugu agḅiḅisiḅiḅa nunamun quviatchautigikkaḅa sulit qiḅiḅum-miuḅlugu taimḅa uvluga. Aruaḅḅutaiḅḅiaḅtuḅu agḅiḅisiḅiḅa ilaa quviasruḅtuq." ⁵⁷ Jew-ḅuruat kiuniḅaat, "Malḅukipiaḅ qulinik ukiu-niksimaḅitcutinsuli aasriiḅ qiḅiḅsimaḅiviuḅ Abraham?" ⁵⁸ Jesus kiugai, "ḅumutuuruamik nipliutigipsi, Sivuaniiḅniḅ Abraham-ḅum aniḅiksraḅan, inḅaniktuḅa." ⁵⁹ Tamatkua tigusriḅiḅsut iyaḅaḅnik miḅuḅtuḅuḅlugu, aglaan Jesus iriḅniḅsuq aasriiḅ aniḅluni Jew-ḅuruat agaayyuvikḅaḅatniḅ.

Jesus-ḅum Iḅuaḅsigaa Aḅun Ayaḅaruḅaḅ Aniḅiḅmiḅiḅaglaan

9 ¹ Jesus pisruksaḅiḅmiḅiḅ qiḅiḅniḅsuq aḅutmik ayaḅaniḅsuamik aniḅataḅiḅmiḅiḅaglaan. ² Maliguaḅtaiḅ aḅiqsruḅniḅaat, "ḅisautrii! Kia killuqsautaan aniḅhaniḅ ayaḅaḅkaḅniḅpaḅuḅ? Ilaan naagaḅaa aḅayuḅaakkiḅ killuqsautaaḅnik?" ³ Jesus-ḅum kiugai, "Taavruma ayaḅaḅaḅ kaḅiqangitchuq ilaan killuqsathanun unniḅiḅ aḅayuḅaakkiḅ killuqsathaknun. Ayaḅaruḅ Agaayyutim saḅḅia qiḅiḅnaḅtitḅuplugu ilaagun. ⁴ Savaaḅiraksraḅigikput sivutmun piyumiḅaḅnaḅtikni. Unnuḅaḅ tikiḅ-

ñiaqtuq, kia-unniñ savagvigiyumiñaisaŋa. ⁵Uvaŋa maani nunami innamni qaumaksrauruŋa nunam iñuiñun.” ⁶Taatnaanikami Jesus-ŋum tivvuaqhuŋi nunamun akurruŋiniga maggamun, aasriñ nanuklugik maggamik taavruma aŋutim irrak, ⁷nipliutiplugu, “Aullaŋutin iggugia-ŋuŋ kigiñan narvauranun Siloam.” (Taamnaguuq mumiutiqaqtuq Tuyuułigmik.) Taamna aŋun aullaqhuŋi, kigiñi iggugiaqamiuŋ utig-niqsuq qinñitlasripluni. ⁸Iñuuniaqataiñ suli tamatkua qinñitkaaŋiñ iŋjularaupman apiqsruqtautiaqsiñiqsut, “Unauvva taimñaungitpa aŋun aquppipluni iñiulayuk?” ⁹Ilaŋisa taivrumiñaunigaat. Ilaŋiñli nipliŋniqsut, “Qaŋaa! Taivrumiñaungitchuq, taatnatun qinñitkaqsiñaqtuq.” Taamna aŋun iŋmiñik nipliŋniqsuq, “Taimñauruŋa.” ¹⁰Tamatkua apiqsruŋniŋaat, “Qanuqhutinmi qinñitlasripkakkauvich?” ¹¹Ilaan kiugai, “Iñuum atiqaqtuam Jesus-mik irrakka maqatlamik nanuqqaqlugik aasriñ tiligaŋa Siloam-mun iggugiaquplugu kigiñaŋa. Tarra aullaqtuŋa, aasriñ igguqsag-luqqaqtuŋa qinñitlasriuruŋa.” ¹²Taapkua apiqsruŋniŋaat, “Naamiimmami ilaa?” Kiuniŋai, “Naluruŋa.”

Pharisee-ŋuruat Apiqsruqtuŋaa Huaqsikkauruaq

¹³Tamatkua taamna aŋun qinñitlaisimaruŋa aullautiniŋaat Pharisee-ŋuruanun. ¹⁴Tamannaguuq uvluq Jesus-ŋum maqatlamik nanuklugik aŋutim irrak piłha qinñitlasritquplugu Jew-ŋuruat minguiqsiagviginiŋaat. ¹⁵Tarra Pharisee-ŋuruat apiqsrułgiñniŋaat qanuqhuni qinñitlasripmaŋaan. Aasrii uqautiniŋai, “Taivruma maqatlatiqlugik irrakka, igguqapku kigiñaŋa pakma qinñitlasriuruŋa.” ¹⁶Pharisee-ŋuruatguuq ilaŋich nipliŋniqsut, “Taimña iñuk taatnaiłiplugu iñiqtaqaqtuŋa Agaayutmiqnisaungiñniqsuq, takku atuqtaksraq minguiqsiagvikun tupikkutaiñiŋaa.” Atlatli nipliŋniqsut, “Qanuŋunimi iñuk killuliqirauruaq iñiqtaqatlagisiva taatnatchiñik quvinaqtuamik savaanik?” Taapkua igluguiksinniqsut taavrumuuna. ¹⁷Pharisee-ŋuruat apiqsrutqilgiñniŋaat taamna aŋun, “Qanuŋli nipliutigitlanayaqpiuŋ ilaa qinñitlasripkaŋniplutin?” Taavruma kiuniŋai, “Sivuniksriqirauruq.”

¹⁸Jew-ŋuruat ukpiqquŋtiqagumangiñniŋaat qinñitlaiŋigmiñiñ qinñitlasriłha. Kiisaimma tułqupaich taavruma aŋutim aŋayuqaak. ¹⁹Ilaŋisa apiqsruŋniŋaich, “Una igñiŋivitchu? Nipliutigitlavitchu animañha ayaunapluni? Qanuqhunimi qinñitlasriŋa pakma?” ²⁰Aŋayuqaakkiñ kiuniŋaich, “Uvaguk ilisimagikpuk ilaa ignigikkaqpuq suli ilisimagikpuk aniŋigmiñiñaglaan ayaunañha. ²¹Aglaan nalugikpuk qanuqhuni pakma qinñitlasriłha, naagaqaa nalugikpuk kimun qinñitlasripchałha. Ilaa iñuguaniksimaatquq suli kiggutitlasrimaatquq iŋmiñun. Apiqsruqtaqsiuŋ.” ²²Aŋayuqaanuruak taatna nipliŋniqsuk iqsikkutiqaqhutik Jew-ŋuruanun, takku sivunnianik-simaatquq kia iñuum nalupqinaiglugi uqagikpugu Jesus Christ-ŋuniługu

anitiksiplugu katraǵvijnmikniñ. ²³ Taatnaqhutik taapkuak aᅇayuqaanruak nipliǵniqsuk, “Ilaa iñuguaniksamaruq, apiqsruqtaqsuñ!”

²⁴ Tugliǵiǵu tuǵulǵiñniǵaat iñmiknun taimña aᅇun animaruq ayaᅇapluni aasriiñ nipliuᅇplugu, “Agaayutim sivuǵaani akiqsruǵiñ ilumutun uqagisiǵapkun. Uvagut ilitchuǵigikput taimña uisitin killuliqirauᅇha.” ²⁵ Taavruma kiuniǵai, “Ilaan qanusriᅇha nalugiga. Atausriq ilisimagiga, uvaᅇa ayaᅇagaluaqtuami pakma qiniᅇlasriruᅇa.” ²⁶ Taapkuapiqsrutqilǵiñniǵaat, “Qanusriǵaqhutin qiniᅇlasripkaqpatin?” ²⁷ Kiuniǵai, “Uqautianikkaluǵipsi aglaan naalaǵnisunǵitchusri. Suvaatami tusraatqiguaqsilǵitpisiuᅇ? Naaga malǵuaqsutisrukpisi ilaanun?” ²⁸ Tamatkua kiuniǵaat uqaniǵluuᅇplugu, “Ilvich taivruma malǵuaqtigiliutiᅇaatin. Uvagut Moses-ᅇum pigiǵaatigut. ²⁹ Iᅇlisimagikput Agaayutmun uqautruᅇha taimña Moses, aglaan nalugikput tamanna iñuk nakiñ agǵiqsilaᅇa.” ³⁰ Taavruma aᅇutim kiuniǵai, “Atlayuaǵnarruqtugalukkut nalunikapsiuᅇ nakitñaqtauᅇhagun, aglaan qiniᅇlasripkaǵaᅇa. ³¹ Iᅇlisimagikput, Agaayutim naalaǵniᅇlaiᅇha killuuruanun, aglaan naalaǵniraǵigai kamagirini suli tupiksriuat pisuǵiᅇmiñik. ³² Nunam aullaǵniisaǵataᅇhaniñ tusraanǵaqsimaitchut iñuᅇmik qiniᅇlasripkakkauruamik ayaᅇapluni animaruamik. ³³ Kisianik taimña iñuk agǵiqsuaᅇuluni Agaayutmiñ pigumi avataagun sumik iñiqtaqalǵuyumiñaitmiuq.” ³⁴ Tamatkua kigguᅇuᅇniǵaat, “Animagaluaqtutin killukun iñukkuksaᅇuᅇplutinlu aglaan ilisautniǵaqsivisiǵut?” Taatnaqqaqᅇugu ilinǵa aninniǵaat katraǵvijnmiñ.

Irrutchikun Qiniᅇlaiᅇlauᅇiq

³⁵ Jesus tusraaniǵaa ilaa aninniᅇplugu. Paqitnamiuᅇ nipliutiniǵaa, “Ukpigiviuᅇ Iǵniᅇa Iñuum?” ³⁶ Taavruma Jesus kiuniǵaa, “Uqautiᅇᅇa kisuutilaananiᅇ. Uvaᅇali ukpigiyumigiga ilaa.” ³⁷ Jesus nipliutiǵaa, “Ilvich qiniᅇaniksimaǵiñ, suli ilaanuruq pakma uqaqatin.” ³⁸ “Ataniiq! Uvaᅇa ukpigigikpiñ,” taamna nipliǵniqsuq, aasrii sitquqhuni sivuǵaanun Jesus-ᅇum. ³⁹ Jesus nipliǵniqsuq, “Agǵiǵniqsuᅇa nunamun pisigiplugu atanniqsuiǵikraq, ayaᅇaruat qiniᅇlasripkaǵlugich, suli qiniᅇlanasrugiruat ayaᅇpkaǵiaǵlugich.” ⁴⁰ Iᅇaᅇisaguuq Pharisee-ᅇuruat tarani ittuat tusraa’amitruᅇ taatna nipliqman apiqsruǵniǵaat, “Uvaguttuuq qiniᅇlaitchuǵagivisiǵut?” ⁴¹ Jesus-ᅇum kiugai, “Iᅇipsi qiniᅇlaitchupsi killuutaiñniǵaluaqtusri, aglaan qiniᅇtlaruǵiᅇplusri ilipsitñik killuutiǵaǵuaqtusri.”

Atrikusraun Ipnaiǵaǵvikun

10 ¹ Iᅇumutuuruamik nipliutiǵipsi, “Iñuk isinǵitchuaq ipnaiǵaǵvium taluagun, aglaan mayuaqtaᅇuaq atlakun tigliᅇniaqtauruq ivayaᅇtuᅇtaᅇpluniᅇ. ² Aglaan isiǵaᅇuaq talukun ipnaich munaqsrigiraǵiǵaat.

ga. Tarra atautchiinaagũniaqtut ipnaich suli munaqsrii atautchiinaamik. ¹⁷Aapam piqpagigaana tuqqutriyumałapkun piqusriqluņa iñuņnik, aasriiñ tuqqutaunjanikkuma iñugutqikkiłhitchuņa. ¹⁸Kia-unniñ tuqqutchumiñaitchaana nunuriluņa. Uvapkuinaq qaisagigiga pisułapkun, qaiłhiinaagiplugu suli satułhiinaagiplugu. Taamna tillisiaigikkağa Aapaaniñ atuqigiga.”

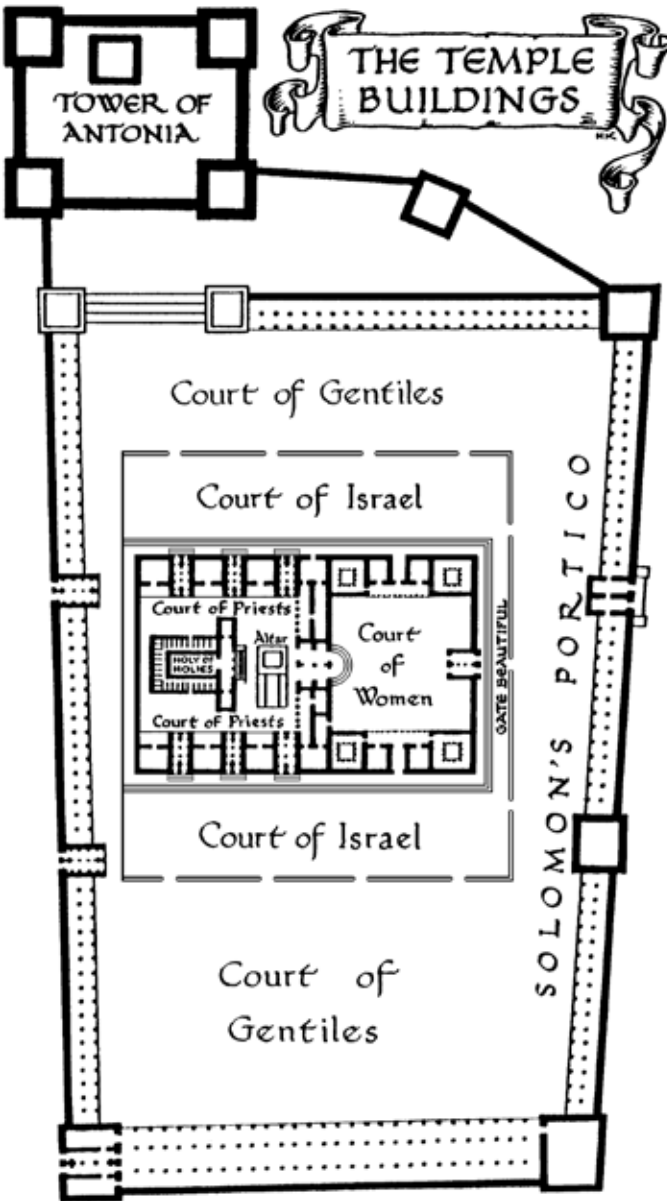
¹⁹Tarani Jew-ņuruat atingilgiññiqsut piqusriqhutin tamatkuniņa uqattutininik. ²⁰Iñugiaktuat niplianiqsut, “Ilaa tuungagmik piqagñiqsuq, kinniqiruq. Suvaata naalakpisiuņ?” ²¹Atlatli niplianiqsut, “Iñuk tuungaqtalik uqagumiñaitchuq taatna. Qanuņuni tuungaqtalik qinłtasripkaigisiva ayaunaruamik?”

Jew-ņuruat Ayaiłhat Jesus-mik

²²Iłgiññiqsuq nigiqpagvikaq Jerusalem-mi. Itqattutiginigaa Jew-ņuruat agaayyuvikpaņat aņmalgitqikman taimani qaayugñaiņanikmagich. ²³Jesus pisruksaagñiqsuq Jew-ņuruat agaayyuvikpaņatni Solomon-ņum Quligutaanik taggisiliņmi. ²⁴Aasriiñ Jew-ņuruat avataanun kati’amiņ nipliutiniņa, “Qanutun taktigiruami naliğutitchaaqsisivisigut? Iłumutun uqattutigit, Iłvich Christ-ņuvich?” ²⁵Jesus kiugai, “Uqautianikkaluagipsi, aglaan ukpiğingitchipsitña. Savaat iñiqtağikkağma Aapaa sanņiqutaagun uqautigigaatņa. ²⁶Aglaan ukpiğingitchipsitña atakkii ipnaiğingitlusri. ²⁷Uvaņa ipnaima nipiga naalagağigaa, uvaņa ilisimaplugich, iliņisa malikluņa. ²⁸Iñuułigmik isruitчуamik qaitchigitka, iliņich tuquyumiñaiqlugitunniñ. Kia-unniñ ivayaagiyumiñaitchai uvaņniñ. ²⁹Sua Aapaa qaiñņanikkana uvaņnun kamanatluktuq iluqaaniñ. Kia-unniñ ivayaagiyumiñaitchaa Aapam qanakkutaaniñ. ³⁰Aapagalu atausriuruguk.”

³¹Jew-ņuruat iyağaņnik tigusritqilgiññiqsut miłluugukługu. ³²Jesus nipliutiniğai, “Sivuqqapsitñi uvaņa savaaqaqtuami iñugiaktuanik savaalautanik Aapam uvaņnun iñiqtağitqukkaniñik, nalliatigun tamatkua miłuqtuğukpisiñña?”

³³Jew-ņuruat kiuniņa, “Savaallautatigun miłuqtuğungitchiptigiñ, aglaan sagluuqtuagutiqałapkun, takku iñułhiinaugaluahutin uqaqtutin ilipnik Agaayyutauniplutin.” ³⁴Jesus kiugai, “Maligutaksrağikkapsitñi aglausimaruq, ‘Agaayyun nipliğñiqsuq, Iłpsi agaayyutaurusri.’ ³⁵Kanqisimagivut uqałhich aglausimaruat ilumutuugisilhat taimuņa. Agaayyutim taiñigai agaayyutinik taipchua iñuich akuqtuiruat uqałigmiñik. ³⁶Uvaņali tigusriagaipluņa Aapam tuyugikkağigaana nunam iñuiñun, qanuqhusrimi nipliavisi saglupluņa uqagñiğluutigiñipluğa Agaayyun nipliğama iğñiğinipluņa Agaayyutmun. ³⁷Ukpiğinaņa savaaqanğitchuma Aapaa savaaņiñik, ³⁸aglaan savaaginiğupkich, ukpiğiniğitchaluagupsitñaunniñ, savaagikkatka ukpiğiraksrağisri.

(Jn 10.22)

Taatnaġupsiuġ kanjiqsiniiaqtusri nalupqisrunġiglusri Aapam uvamniitilaanjanik suli uvaŋa Aapamniitilaamnik.” ³⁹Taapkuaguug tiguymatqiaqsiġiġniġaat aglaan annalġiġniġisqul ilinisa arganjitniġ.

⁴⁰Jesus utiġniġniġisqul Jordan kuuk ikaaġlugu taivruma John paptaagi-vianun, aasrii tarani itkaqsipluni. ⁴¹Iġniġiaktuat iġniich tikiagaqsiġniġaat avatmun itnaqhutin, “John taimna iġniqtaqangitchaluaqtuq quviq-naqtuanik aglaan uqauttipayaana uumuuna iġnukun ilumutuuruq.” ⁴²Taatnaqhutin iġniġiaktuam iġnuum ukpiġiniġaa Jesus.

Lazarus-ġum Tuqulha

11 ¹Iġnuk Bethany-mi iġnuuniaqtuq atiqaqtuq Lazarus-mik atniġ-naliġniġisqul. Taamna Bethany nunaaqiuraq nukagiik Mary-mlu Martha-mlu irviak. ²Taamnaguug Mary taimna kuviriruaq tipraġik-saumik Atanġum isigaiġun aasrii allaġlugich nutchamiġnik. Taavruma aġutnunġa Lazarus atniġnaliġniġisqul. ³Nukagiik aġnak tuyuqagġisqul Jesus-mun kilgutmik itnaġlugu, “Ataniq, ilauraannan piqpagikkan atniġnaliġisqul.” ⁴Jesus tusraa’ami nipliġisqul, “Taamna atniġnaq isru-qangitchuq tuqulġmun. Atuummiġisuruq kamagikkauġiksrajanun Agaayyutim, aasriiġn Agaayyutim Iġniġa kamaqaqsiġniġniġisqul taavrumuuna atniġnakun.” ⁵Jesus-ġum piqpagigai Martha-lu aniqataalu Mary Lazarus-lu. ⁶Ilaan tusraa’amiuġ Lazarus atniġnaġnipliġu, irviġmiġni ittuallapsaagġisqul malġuġni uvlunni. ⁷Tarakaġa malġuaqtini nipliutinigai, “Ki, utiqiġlakta Judea-mun!” ⁸Malġuaqtaiġni kiuniġaat, “Iġisautrii! Uvvaquyuraqnaami Jew-ġuruat iyaġaġnik miġuqtuġniagugaatin, utiġnialġitpiġni taamuġa?” ⁹Jesus nipliġisqul, “Uvlum qaumaninġa sassaqaġitpa qulit malġuġnik? Iġnuk uvlum qaumaninġani iġliġumi putuk-kitchumiġaitchuq, atakkii qiniġlugu siqiniġum qaummataa marruma nunam. ¹⁰Aglaan unnuam taaqtuami iġliġumi, putukkitkisuruq piġlunni qaumamik.” ¹¹Jesus taatnaqqaqġlugich nipliġniġisqul, “Ilauraaqput Lazarus siġniksaqtuq, aglaan iqiiqsitchaqtuġniagigai.” ¹²Malġuaqtaiġni kiuniġaat, “Ataniq, siġnikkumi iluaqsiġniiaqtuq.” ¹³Aglaan Jesus piġniqsuaq Lazarus tuqunipliġu. Taapkua isrumaniqsut uqaġasrukniiaġlugu siġniksapiaqtuamik. ¹⁴Jesus nipliutinigai nalupqinaiqġlugu, “Lazarus tuquruq. ¹⁵Aglaan piqutigiplusri, quyaruna taamani iġniġiġapkun, ukpiq-srisiġniqplusri pitġluglu. Utlaglakput!” ¹⁶Thomas, taiyuutilik Malġimik, nipliġniġisqul malġuaqtatmiġun, “Ki! Iġisautrii, piqasriġlakput! Uvagullu tuqatigiyumigikput!”

Jesus Aġitqigviuruq Suli Iġnuuġhupluni

¹⁷Jesus tikitniami, ilitchuġiniġaa Lazarus iluviqtaunjaniksimaplugu sisamani uvluni. ¹⁸Bethany-guug uġasriguni iġniġniġisqul Jerusalem-

miñ. Sivisutilaaqāgnisusq malġuktun mile-laksrayuñnatun. ¹⁹Aasriiñ Jew-ñuruat iñugiaktuat agġiġñiqsut, Martha-lu Mary-lu qiñiġiaqluġik araaqtuġiaqluġik aniñaurañaknik tuqułhagun. ²⁰Martha-m tusraa'a-miuñ Jesus agġiaqsipługu anipluni paāġniġaa. Aglaan Mary aimmiñiqsuq. ²¹Martha-m Jesus nipliutigaa, "Ataniiq! Uvani itchuvich, aniñaura-ġa tuqunayaitchuq. ²²Aglaan ilisimagiġa, pakmaunniñ Agaayyutim qaitchitłagaatin, qanusripayaamik inġiġuvich inmiñiñ." ²³Jesus-ñum nipliutigaa, "Aniñauran anipchakkaugisiruq." ²⁴Martha-m nipliutigaa, "Kañiqsimagiġa Ilaan anipchakkaugisiłha aqulligmi uvlumi." ²⁵Jesus-ñum nipliutigaa, "Uvaña anitqigviuruña suli iñuulhupłunja. Kisupayaaq tunñapluni ukpiqsriruaq uvamnik iñuugisiruq tuquñagaluaqtuquñniñ. ²⁶Suli kisupayaaq iñuuruq ukpiqsripluni uvamnik tuquyumiñaiapiaqtuq. Taamna ukpiġiviuñ?" ²⁷Martha-m kiugaa, "Aa! Ataniiq! Ukpiġiġiġa Christ-ñulhiñ, Agaayyutim Iġñiġiplutin, agġiqsuksrautauruq nunamun."

Jesus Qulviruq

²⁸Martha taatnaqqaqhuni utiġniqsuq, aasrii Mary aniqatni tuqłtuqługu nalunaitchipluni, "Iłisautri agġiġñiqsuq, amma utlaqugaatin." ²⁹Mary-m tusraa'amiuñ iġñiqsruqhuni paāġiaġniġaa. ³⁰Jesus-suli tikiññaniksi-maitłuni nunaqqimun aglaan itluni taivrumani Martha-m paāġiviani. ³¹Jew-ñuruatguuq tarani Mary-m tupqani ittuat araaqtuġniaqługu qiñiqamitruñ makitluni aniaqsilıqman, isrumaniqsut iluviġmun qiat-yaaqsinipluġu aasrii aniqasriqługu. ³²Mary-m tikitługu Jesus qiñiqamiuñ isigaiñun punniqsuq nipliuhuni, "Ataniiq! Uvani itchuvich, aniñaura-ġa tuqunayaitchuq." ³³Jesus-guuq qiñiqamiuñ Mary kiñuvġuruq qiapłuni tamatkualu Jew-ñuruat tuvaaqataiñ qiaqasriqługu, ilaaptuuq iñuiłliullapiaġniqsuq Irrutchiġmiñi ilunñutçakhuni. ³⁴Apiqsruġniqsuq, "Napmunimma iluviqpisiuñ?" Taapkua kiuniġaat, "Ataniiq! Maliguta qiñiġiaġuñ!" ³⁵Jesus-tuuq qulviruq. ³⁶Jew-ñuruat qiñiqamitruñ nipliġ-ñiqsut, "Qanutun atqunaq piqpagitigigaluāġniqpaun!" ³⁷Aglaali ilañich nipliġñiqsut, "Uvva uuma qiñitlasripc Haitłaruam ayañaruam irraknik tuqutçhaiłiyumiñaiññayaġniqpaun Lazarus, amaġaa?"

Jesus-ñum Anipçagiġa Lazarus Tuquñañhaniñ

³⁸Huiłliullapiaqhuni Jesus utlautiniqsuq iluviġmun inillaksima-ruamun sisitun ittuamun talupługu iyaġakpañmik. ³⁹Jesus tiliñiġai, "Iyaġak piiqsiuñ!" Martha nipliġñiqsuq tuquruam aġnaunġa, "Ataniiq! Tipliġuñnaqsiruq. Sisamani uvluni iluviqtuñaniksamaruq." ⁴⁰Jesus nip-liutigaa, "Uqautianikkugaakpiñ, ukpiqutiqaġuvich qiñiġayaġniqsutin Agaayyutim kamanautaanik." ⁴¹Tarakña tamatkua iñuich iyaġak piiqmatruñ, Jesus aāġluqhuni nipliġñiqsuq, "Aapañ! Quyaġikpiñ tusraaraġi'apña.

42 Iļisimarūņa ataramik naalaņņigikma. Taamna nipliutigigiga piqutigip-lugich makua iñuich qichaqtuat uvani ukpiqsritquplugich tuyuqaļapkun uvamnik.” 43 Taatnaanikami nipitusrip!uni tuļuņņiqsuq, “Lazarus, anniñ!” 44 Tuquņaruq aniñiqsuq iļuviqsisinik nimiqsruqtat argai isigail-ļu kigiņajalu. Jesus nipliutinigai, “Qilgutaigļugu aullaqtitchiņ.”

Sivunniugun Tuqutchukļugu Jesus

45 Jew-ņuruat iñugiaktuat Mary-muqattaaqsimaruat qiñiqļugu Jesus iñiqtaņa, turvigiplugu ukpiģiagutriñiqsut ilaanik. 46 Aglaan iļanich Jew-ņuruat Pharisee-ņuruanun utiņņiqsut, aasrii uqautiplugich Jesus iñiqtaņanik. 47 Taatnaqhutiņ Pharisee-ņuruatlu qaukļiņiļļu agaayuliq-sit kattutriñiqsut uqaqsittaagtitchirinik uqaqatigiigukhutiņ itnaqhutiņ, “Qanuģisivisa quviqnaqsiplugu savaaņigun taivruma iñuum iñiqtaigun?” 48 “Ilaatuqtitchuptigu taatna iñupayaam ukpiģiagutigisigaa. Aasriiļi Rome-maģmiut qaukļiņich piyaquģisigaat agaayyuvikpakput sulī nunaaq-qiqput.” 49 Taapkua iļanarguuq atiqaqtuq Caiaphas-mik, qaukļiupluni agaayuliqsi tamarrumani ukiumi, nipliģņiqsuq, “Kaņiqsimailģataqtusri! 50 Iļisimangitpisiuņ iļuatluļha uvaptiknun atautchim iñuum tuqqutauļha piqusriguni iñuņnik uumakņa iluqaģmi nunaaqqim piyaqukkauļhaniñ?” 51 Taatnaguq nipliģņiñņiqsuq iņmiñiļhiñaq, aglaan qaukļiupluni agaayuliqsaupluni tamarrumani ukiumi, ilaan sivuniksriģiginiģaa Jesus-ņum tuqqutriķsraņa Jew-ņuruanik, 52 taapkuniģaļhiñaunģitchuaq aglaan atausriģuqtitchitģiguni aņayuqaagiisun iluqaitņik siammayaaqsimaruanik ukpiqsriuanik Agaayyutmun. 53 Taatnaqhutiņ tamarrumakņa uvlumiņag-laan Jew-ņuruat qaukļiņich sivunniugņiqsut, qanuģļugu tuqquutchukļugu Jesus. 54 Taatnaqhuni Jesus igliģatqiņģiñņiqsuq sagviļuni Judea-mi. Aglaan aullaņņiqsuq nunamun qanittuamun suviksraiļaamun nunaaqqimun ati-qaqtuamun Ephraim-mik, aasrii tarani itkaqsiplutiņ maliguaqtiniļu.

55 Jew-ņuruat niģiqpagvikaanģat tagģisiqaqtuq Apqusraaqtitauģimik qalliņiqsuq, aasrii iñugiaktuat iñuich nunamiñ utlautipluni Jerusalemun niģiqpagvikaam sivuani itqanaiyaģiaqhutiņ, qaayugņaityaqhutiņ iņmiknik [maligļugu maligutaksraq]. 56 Iñuich niģiuņņiqsut Jesus-mik, Jew-ņuruat agaayyuvikpaņatnun kati'amij apiqsruqtautiplutiņ, “Qanuģli isrumavich? Nalupqinaitchuq utlautiģisukņaitchuq niģiqpagvikaamun taavrumani.” 57 Qaukļiņich agaayuliqsit Pharisee-ņuruatlu tiliriņiqsuat kia iñuum iļitchuģikpagu naniitilaaņa Jesus kilgutigitquplugu iļiņisa tigusrukļugu.

Jesus Tipraģiksakkauruq Bethany-mi

12 ¹ Itchaksrat uvlut sivuatni niģiqpagvikaam tagģisiqaqtuam Apqusraaqtitauģimik Jesus utlautiniqsuq Bethany-mun,

Lazarus iñuuniagvianun, taimña Jesus-ñum aņipchakkaņa tuqułıg-miñ. ²Nullautchiugutinięaat Jesus tarani. Martha-m savautigai Lazarus aquppiqataupkaqlugu Jesus-mi nięęiviniñi. ³Aasriñ Mary-m tigusripluni akisullapiaqtuamik tipragiksautmik kuvviqinięai Jesus-ñum isigai, aasri nutchamiñik allaqlugich. Naimasruęnaqtuam tipragiksautim immięnięaa iluqaan tupiq. ⁴Jesus maliguaqtañ ilaņat, Judas Iscariot, taimña tunis-rauksraq Jesus-mik, niplięnięsuq, ⁵“Suvaata tipragiksaun tunikkaungitpa piņasrunun kavluutinun maniņñun, qaisauluniasriñ inuqsraqtuanun?” ⁶Taatnaęnięsuq pigaqatlułikuunęilaaq inuqsraqtuanik, aglaan ilaa tiglik-tuqtaupluni; maniqagvıat akiyaęikkani piksraqtugvigiraqnięaa. ⁷Jesus niplięsuq, “Iłaksianagu aęnaq! Ilaan pigiliuņ ilakuni taivrumuņa uvluanun iluviqtuaviksraęma. ⁸Iłipsi ataramik piqaęnięqtusri inuqsraqtuanik iñuņnik, aglaan nayuutiymiñaitchuņa ataramik.”

Sivunniugun Tuqutchuklugu Lazarus

⁹Iñugiaktuarguuq Jew-ñuruat tusraanięaat Jesus iłha Bethany-mi aasriñ taamuņaqhutiņ, pisigisruņaqnagu Jesus kisian aglaan Lazarus qiñięiaęuklugu, Jesus-ñum aņipkakkaņa tuqułıgmiñ. ¹⁰Taatnaqlugu qaukliņich agaayulięsit sivunniuqmiñięsut tuqutchuklugu ptuuq Lazarus; ¹¹atakkii ilaa piqutigi plugu Jew-ñuruat iñugiaktuat unitkaqsinięaich qaukliisini uppięiaęutriplutiņ Jesus-mik.

Jesus-ñum Tikisaalha Jerusalem-mun Ataniqtun

¹²Uvlutqikman, iñugiakpauraqtuat utlautiruat nięiqpagvikaamun taggisıaqtu aq Apqusraaqtitaułıgmik tusraanięsut Jesus Jerusalem-mun aggiaqsıplugu. ¹³Iliņich Palm napaaqtuņitniñ akięuksraqhutiņ paagaqsinięaat nipliaplutiņ,

“Hosanna. [Nanęaęlakput Agaayyun!]

Uvvatuq Agaayyutim piłiutiqaęliuņ tikitchuaq piqusriqhuni
Atanięmik,

Psalm 118:25, 26

Agaayyutim piłiutiqaęliuņ Israel-aagmiut Umialgat!”

¹⁴Jesus paqitluni natmaksıęvnięmik natmaksıaęnięsuq uqałhich aglausimaruatun, itna,

¹⁵“Israel iñugikkaņasri, Iqsiniņasri!

Umialigikkapsi aggiqıęaasri,
natmaksıęvium nuęęaņani usriaqsıaqhuni.”

Zechariah 9:9

¹⁶Tarani maliguaqtañ kaņiqsiņięiñięaat taamna; aglaan Jesus aņitqianikman pakmuņaanikhuni, iliņisa itqaęnięaat aglausimaruaq uqałhum taatnaqsimałha, suli itqaqmigaat iñuich immiutiłhat taivrumuņa uqaut-

tutmun. ¹⁷Iñugiaktuarguuq nayuutiruat Jesus-mi Lazarus-mik iluvigmiñ tuqułigmiñ anitqiksitman, tusraayugaaqtrirutiginigaat tamanna atuumaaniktuaq. ¹⁸Taatnaqhutiñ iñugiaktuat Jesus paañnigaat, atakkii tusraañanikhutiñ ilaa savaktilaañanik taavrumiña quviquaqtuamik. ¹⁹Pharisee-ñuruatguuq avatmun uqaaqsiñiqsut, “Uvagut pigunğıllapia-gaqsirugut! Takkua, iñupayaat iluqatiñ maliutigaat!”

Jew-ñungitchuat Ilañisa Uqaqatiqağulhat Jesus-mik

²⁰Ilañitguuq Jew-ñungitchuat akunğuruat tamatkunani Jerusalem-muktuani kamaksrityaqhutiñ Agaayyutmik nigiqpagvikaami.

²¹Tikiññiqsut Philip-mun Bethsaida-ğmiumun Galilee-mi, uqaqhutiñ, “Añuun! Uqaqatigillagukkaluağikput Jesus.” ²²Philip-ñum uqautityağni-ğaa Andrew, malğuuplutikaasrii uqautityağniğaa Jesus. ²³Jesus kiunigik, “Tuqqtauviksrağa tikiumaruq, sivuniqaqtuaq Iñuum Iğñiñan atqunaq kamagikkaułiksrañanun. ²⁴Uvaña ilumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, mukkaaksram nautchiaksraña suunğıtchuq kisianik kataktitau’ami nunamun tuqupluni. Taatnañipluğu tuquanikami tikiutriraaqtuq iñugiatluktuanik nautchiaksranik. ²⁵Kisupayaam iñuułti piqpagigumiun tammaigisigaa. Aglaan kisupayaam iñuułti piqpagingitchumiun nunami marrumani pigigisigaa isuitchuamun taimuña. ²⁶Kisupayaam savautisrukkumiña maliktaksrağigaaña, aasrii sumiitchuma tarani savaktiga inniaqmıuq. Kiapayaaq savautikpaña Aapam kamañatitkisigaa.

Jesus-ñum Uqautiqałha Tuqqtaułiksrağmıgun

²⁷“Pakma uummatiga iluıllıuğniqsuq. Qanuq nipliğisivik? Nipliğayaqpik itna, ‘Aapañ! Tikiumapkaqnagu taamna nagliksaqsıuħiq uvañnun?’ Taatnağñianğıtchuña, takku taamna piqutigipluğu agğiqsaunuruña apqusraağiaqluğu taamna nagliksaqsıuħiq. ²⁸Aapañ! Kamañatırruñ atqıñ!” Taatnaqman nipi nipliqsuq qılañmiñ, “Uvaña kamañatınñanikkıga, sulı kamañatıttıkkısipluğu.” ²⁹Iñugiaktuam iñuum qıchaqtuam tarani nipi tusraanığaa aasrii nipliqhutiñ, “Katlularuq!” Atlatlıguuq nipliqsut, “Israğulğum uqaqatıgıgaa ilaa.” ³⁰Aglaan Jesus-ñum nipliutiniğai, “Uvaña piqutıgiluña taamna nipi tusağnanğıtchuq, aglaan ilipsi. ³¹Pakma tikiumaruq nunam iñuiñ atanıusriaqałıksrañat. Tuunğaq, nunam marruma añałataa akiıllırauniaqtuq. ³²Aasrii kivıkkauğuma marrumakña nunamiñ nuqıtksıgıtka iluqaisa iñuıch uvañnun.” ³³Taatnaqamıguuq uqaqatıgıniğaa qanuq tuqqtaułuni nagliksaalıksrani. ³⁴Iñugiaktuat iñuıch kiunıgaat, “Malığutaksrağıkkapta uqausrimagaatıgıt, Christ iñuugısiñıpluğu taimuña. Qanuqhutiñmi uqaqpıch, Iñuum Iğñiña kivıkkauğısiñıpluğu? Kisuuva una Iñuum Iğñiña?” ³⁵Jesus kiugai, “Qauma ittuatlullakkısiuruq akunnapsıñi. Qauma piğıñ-

ḡaan iṅuuniaḡitchi taaqsisikkaunḡitchumuusriḡi. Uvvatakku iṅuum taaqtuakun iṅuuniaqami, iḡisimatlaitchaa napmun sivuniqaqtilaani. ³⁶ Qaummatiqanḡapsi ukpiksrisitchi qaumamik, aasriḡi iṅugiliutiyuma-gaasri qaumam.”

Ukpiqsriṅḡiḡhat Jew-ḡuruat

Jesus taatnaqqaahuni aullaḡniqsuq tamatkunakḡa iriqhuni iliḡit-ṅiṅ. ³⁷ Jesus iṅiqtaqaḡaluaqtitlugu quvinqaqtuanik savaanik sivuḡaatni ukpiḡiḡiṅiṅḡaat. ³⁸ Taavrumuuna sivuniksriqirim Isaiah-m uqauttutaa tanḡiqsitauniqsuq itnaqsimaḡha,

“Ataniiq! Kisut ukpiqsrivat uqauttutigikkaptiknik?
Kisumun Atanḡuruam sanḡiṅi urriqsuqpaunḡ?”

Isaiah 53:1

³⁹ Taatnaqhutiḡ tamatkua ukpiqputaiṅḡiqsut, takku Isaiah-suli itnaqhuni,

⁴⁰ “Agaayyutim ayaupkaḡai, isrummatiḡich muliktuḡai,
iḡichuqsritḡaiḡḡugich qṅiḡkamiknik sulī isrummatiḡich
kaḡiqsiyumiṅaiḡḡugich,
aasriṅ saatkumiṅaiḡḡugich uvamnun mamititqulutḡiḡ.”

Isaiah 6:10

⁴¹ Isaiah-m taatna nipliutiginigaa takku ilaan qṅiḡḡugu Jesus-ḡum kamaḡha. ⁴² Iṅugiaktuat Jew-ḡuruat sivulliuqtit ukpiqsrigaluaqmiṅiq-sut Jesus-mik, aglaan sivuuḡagiplugich Pharisee-ḡuruat anitqunḡitḡutiḡ Jew-ḡuruat katraḡviatniṅ. Taatnaqhutiḡ uqautiginḡiṅḡaat sagviḡlugu ukpiqsriḡitiḡ Jesus-mik. ⁴³ Iliḡisa piqpagitlukḡugu iḡuaḡitchiḡḡiḡ iṅuḡniṅ uumakḡa iḡuaḡitchiḡḡiksraḡmikniṅ Agaayyutmiṅ.

Atanniusriaḡaliksrat Jesus-ḡum Uqaḡhagun

⁴⁴ Jesus nipliutinigai nipitusriḡluni, “Kisupayaaq uvamnik ukpiqsriyumi ukpiqsriḡiḡhiṅḡitchuq uvamnun, aglaan ukpiḡigisipmigaa tuyuḡiriga. ⁴⁵ Kisupayaam qṅiḡsimaruaḡ uvamnik qṅiḡsimaamqigaa ilaa tuyuḡiriga. ⁴⁶ Uvaḡa nunamun qaumatun iliḡlunḡa agḡiqsaunḡurunḡa, kisupayaaq uvamnik ukpiqsrikpan, irviqaḡumiṅaiḡḡugu taaqtuamik. ⁴⁷ Kia ivruma tusraagaluḡḡugich uqauttutitka tupiḡiḡitpagich atanniḡumiṅaitchiga. Atakkii agḡiḡitchunḡa atanniqsuityaḡlunḡa nunam iṅuiḡiḡ aglaan anniḡ-suḡiaḡḡugich. ⁴⁸ Kisupayaam ayagḡlunḡa, uqauttutiga akuqtunḡitchumiḡ, atanniqsimaamqitqaqtuq. Uqaḡhum uqautigianikkaḡma atanniḡisigaa aqulligmi uvlumi. ⁴⁹ Takku uqaḡitchunḡa uvapkuṅiṅ, aglaan Aapam tuyuḡirima tillisiqaḡaanḡa sumik uqaḡiraksramnik. ⁵⁰ Uvaḡa iḡisimagiga ilaan tillisigikkana isruitchuamik iṅuḡhuruq. Tamanna uqauttutigikkaga Aapam uqautigaanḡa uqaḡitquplugu.”

Jesus-ḡum Iḡḡuiḡha Maliguaqtimi Isiganitnik

13 ¹Aasriin sivuuraḡani niḡiqpagvikaam taggisiqaqtuam Apqusraaqtitauiḡmik, Jesus ilisimaniqsuq aullaḡviksra-ni tikisilaanani nunamiin marrumakḡa Aapamun. Ilaan pigikkani piqpagiraḡiplugich marrumani nunami ittuaḡ piqpaginiḡai isrua-nunaglaan. ²Jesus-lu maliguaqtiniḡu nullautchiḡniqsut. Tuunḡaum isrummianiḡniḡaa Judas Iscariot, Simon iḡniḡikkakḡa, tunitquplugu Jesus. ³Jesus-ḡum ilisimaniḡaa Aapam aatchuutigitilaanḡa iluqaan sanḡi iḡmiinun. Iḡsimapmiḡaa agḡiqsilaani Agaayyutmiin sulii aullaḡniaqtilaani Agaayyutmun. ⁴Tarraasriin Jesus makinniqsuq niḡḡiviḡniin, aasriin qalliich atnuḡaani piiḡḡugich, ivgutmik tapsipluni. ⁵Aasriin kuviriḡluni imiḡmik iḡḡuḡviuramun, iḡḡuaqsipḡugich maliguaqtigikkaḡmi isiga-ḡich, aasriin allaqtiḡugich ivgutmik tapsigikkaḡmiinik. ⁶Simon Peter-m tikitmani nipliutiniḡaa Jesus, “Ataniiq! Ilvich iḡḡuḡniaqḡigich isigatka?” ⁷Jesus-ḡum kiugaa, “Pakma nalugiin savaagikkaḡa, aglaan aquvatigun ilitchuḡigisiḡin.” ⁸Peter-m nipliutilḡiḡniḡaa, “Qakugununniiin isigatka iḡḡuḡumiḡaipiḡitin.” Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Iḡḡunḡitchupkich isigaktin piqatauyumiḡaitchutin uvaḡni.” ⁹Simon Peter-m kiulḡiḡniḡaa, “Ataniiq! Isigathinaḡingisatka aglaan argatkalu niaquḡalu.” ¹⁰Jesus-ḡum kiuniḡaa, “Kisupayaaq iḡḡuaniksimaruaq salumallapiaqhuni iḡḡutqiksukraunḡitchuq avataagun isigaiin. Iluqasri salummaqsimarusri aglaan taamna atausriq.” ¹¹Jesus ilisimaniḡaa kisumun tuniḡiaqtilaani; taatnaqhuni nipliutiniḡaa, “Iluqasri salummaqsimarusri, aglaan atausriq.”

¹²Ilaan isigaḡich iḡḡuanikamiḡich atitqianikḡugich atnuḡaaniḡu utiḡniqsuq inimiinun niḡḡiviḡniin. Aasriin apiqsruḡniḡai, “Kaḡiqsivisi sutilaamnik ilipsitniin? ¹³Taiyuḡipsitna Iḡsautrimik sulii Ataniḡmik, aasrii nalaunḡapluni taatnaḡiqsi, atakkii taavrumiḡauruḡa. ¹⁴Uvaḡaasrii, ilipsi Atannapsi sulii Iḡsautripsi, isigasri iḡḡuḡitka. Ilipsipsuuq iḡḡuutiruksraurusri isigapsitnik avatmun. ¹⁵Qaitchigipsi urrautiksrapitnik, ilipsipsuuq iniḡtaqaquplusri iniḡisiḡḡaptun ilipsitniin. ¹⁶Iḡumutuullapiaqtuamik uqautigipsi, Savaktaagruk kamanatluktuḡunḡitchuq ataniḡmiin, unniin uqqiraḡti kamanatlunḡitchuq taavrumakḡa tuyuḡirimiin. ¹⁷Iḡsimagupsigik tamatkua qanutun quvianamiuniaqtusri atuḡupsigik. ¹⁸Taamna nipliutiginiḡitchiga iluqapsigun. Iḡsimaniḡitka taapkua piksraqtaagikkatka, aglaantuḡuq uqaḡiq aglausimaruaq immiqsukrauruq itna, ‘Inuk niḡiqatiga niqimik akiḡḡuḡtuḡuq uvamni.’ ¹⁹Kilikkipi taavrumiḡa pakma atuumahksraḡan sivuani aasriin taamna qakugu atuummikpan ukpiḡitquplugu ilaanutilaamnik. ²⁰Iḡumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, inupayaam akuḡtuḡumiḡuḡ kiḡapayaaq tuyuḡikkaḡa akuḡtuḡmiraḡigaaḡnaptuuq. Sulii akuḡtuipayaatuaḡ uvamnik akuḡtuḡmiraḡigaaḡ tuyuḡiriga.”

Jesus Sivuniksriqirug Tunikkauñiksrağmiñik

²¹ Taatnaqqaqługich Jesus iñuiliuligñiqsuq irrutchiğmiñi aasrii nipliutiplugich, “Iłumutuullapiaqtuamik nipliutigipsi, iłapsi tuniñiağaa-ña.” ²² Maliguaqtit qinğutiaqsiñiqsut avatmun, kanjicsinğilłapiaqługu. ²³ Maliguaqtit iłanjat, taimña Jesus piqpagikkana, aquppiñiqsuq tugliupluni Jesus-mun. ²⁴ Simon Peter-m urriqanigaa itnaqhuni, “Apiqsruğun kisumik uqautiqaqtilaana.” ²⁵ Taamna maliguaqti qallilaahuni Jesus-mun apiqsruğniqsuq, “Kisuuva, Ataniiq?” ²⁶ Jesus kiugaa, “Ilaanurug qaitchikkağa uumiña qaqqiaviñauramik misruqqaagługu imiqqa-mun.” Tarakña tigusrıpluni qaqqiaviñigmik misruqqaagługu qaiññigaa Judas-mun, iğñinanun Simon Iscariot. ²⁷ Judas tiguluqqaagaa qaqqiaq Tuunğaum isignigaa. Tarani Jesus-ñum nipliutigaa, “Savaagisrukkan piun qilamik!” ²⁸ Nalliatanniiñ nigñiaqatauruat kanjicsinğinñigaa qanuu-tautilaananiq Jesus-mun nipliutiñha. ²⁹ Iłanich maliguaqtit isrumaniqsut, Judas anjalatigipmagu maniqagvinjat, Jesus-mun tauqsigiaqunıplugu inuğikkagmiknik nigiqpagvikaami, unniñ qaitchityaqplugu sumik inuqsraqtuun. ³⁰ Judas akuqtuanikamiun qaqqiaviñauraq, tarvauvaa aniqsuq. Tarra unnuanurug.

Nutauruaq Tilliñ

³¹ Judas anianikman Jesus nipliqsuq, “Pakma Iñuum Iğñiña kamaaqsiqkakkauruq. Suli Agaayyun kamaaqsiqkakkauruq Ilaagun. ³² Aasrii Agaayyun kamaaqsiqkakaunıqpan Ilaagun, Agaayyutimtuuq inmiñik sagvigisigaa kamanautaa Iğñinan Iñuum, Ilaan kamaausriğlugu tarvauvaa. ³³ Iłilgauramaan! Uvaña nayuutiqpakkumiñaiqsuna. Pakaaqsigisigaluagipsitña, aglaan Jew-ñuruat uqautipmatun nipliutigipsi pakma, ‘Aullalguitchusri aullağviniakkamnun.’ ³⁴ Nutaamik tillitmik qaitchigipsi, Avatmun piqpakutiyumuusri! Atrilugu piqpaksriğa ilipsitñik, taatnatuntuuq piqpaggiikkumuusri. ³⁵ Avatmun piqpakutigupsi, inupayaat iłitchuğigisigaat uvamni maliguaqtauliqsi.”

Jesus Sivuniksriqirug Peter-m Piılaañiksrajanik

³⁶ Simon Peter-m apiqsruğnigaa, “Ataniiq! Napmunñiaqpich?” Jesus-ñum kiunigaa, “Pakma malilguitchiñ aullağviniakkağa, aglaan aquvatigun malikkisigikma.” ³⁷ Peter-m apiginigaa, “Ataniiq! Suvaata malilguitchipiñ pakma? Uvaña tuquñhiñaaguqtuña pisigilutin.” ³⁸ Jesus-ñum kiugaa, “Itqanaipiaqpich tuqqtisukłuña? Iłumutuuruamik nipliutigikpiñ, aqargiqpak qalğunaiññaan piılaagutigigisigikma piñasruniaglaan.”

Jesus-ḡum Apqutaũha Aapamun

14 ¹Jesus-ḡum nipliutigai, “Iũiũliuqtitnagich uummatisri. Ukpqiqrĩmaagĩtchi Agaayyutmun, uvamnun ukpqiqrĩũsripsuuq! ²Aapaa kiũnungani iniksrat iũugiaktuat ittut. Itqanaiyautityaḡniaḡipsi iniksrapstĩnik. Taatna uqautinayaitchipsi, taatniingĩtpan. ³Aasrii aul-laḡuma itqanaiyaḡiaḡlugu iniksraqsi aggitqikkisiruḡa, aasrii uvaḡnun iḡmagusri nayuutitlasriũsri nani itchuma. ⁴Aasrii iũtchugianikkiksi qanuq tikiũĩniahiksraqsi taivrumuḡa aullaḡniaḡvigikkamnun.” ⁵Thomas-ḡum nipliutigaa, “Ataniiq! Iũsimangĩtchikput napmuḡniaqtilaan. Qanuḡlugu taivrumuḡaḡniathum apqutaa iũsimagisivisigu?” ⁶Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaḡa apqutauruḡa, iũmutuupluḡa, suli iũuũhupluḡa. Kiũaunniĩ Aapaanukkumiũaitchuq kisanik uvapkun. ⁷Pakma iũtchugĩ’apsitĩa iũtchugĩpmigiksipsuuq Aapaga. Aasriĩ uvakḡaniḡaglaan iũsimagiksi suli qiũiqsimaplugu.”

⁸Philip-ḡum nipliutinigaa, “Ataniiq! Aapamik urriqsuutitigut. Taamna iũgikkatuaḡigikput.” ⁹Jesus-ḡum kiugaa, “Takiruami nayuuti’ama ilipsitĩi naagasuli iũtchugĩngĩtpiũa, Philip? Kisupayaam qiũiqsimaruum uvaḡnik qiũianiksimagaa Aapa. Suvaatami nipliqpich Aapamik urriqsuutitquplusri? ¹⁰Philip! Ukpigĩngĩtpiuḡ uvaḡa Aapami nayuutitilaaga suli Aapa uvaḡni itilaaḡa? Tamatkua uqaũhich uqautigianikkatka ilipsitĩnun uvamniqnisaungĩtchut. Aapauruam nayuutiruam uvaḡni iũiqtaḡigai savaani. ¹¹Ukpigĩsritĩa uqaqama Aapami itilaamnik suli Aapa uvaḡni itilaaḡanik! Naagaunniĩ ukpigĩsritĩa savaapkun. ¹²Iũmutuuruamik nipliutigipsi, kisupayaaq ukpqiqrĩruaq uvapkun savaḡniaqmĩuq savaaḡikkamnĩk, piũiaqtuqunniĩ kamanatluktuanik savaanik tamatkunakḡa, atakkii aullaqsiruḡa Aapaanun. ¹³Aasrii iũiqsisigisigipsi qanusripayaa-mik iḡigupsi attapkun piqutigilugu Aapauruam kamaqaqtitauũksraḡagun uvapkun Iḡĩḡuruakun. ¹⁴Sukupayaaq iḡigupsitĩa atigikkapkun, iũiqtaḡigisigiga.

Akiqsruun Ipqitchuam Irrutchim Qaisauũksraḡanun

¹⁵“Piqpagigupsitĩa tupigigisigisri tillisitka. ¹⁶Aasrii iḡigisigiga Aapa qaitchitqulusri atlamik ikayuqtiksramik nayuqtiksrapstĩnik qaḡavak taimuḡa. ¹⁷Taamna Irrusrigigaa iũmutuũhũm. Nunam iũuiũ akuqtluguitchaat qiũingĩtluḡu unniĩ kaḡiqsimaitluḡu. Aglaan iũsimagiksi, takku iũuqatauruq piqatigiplusri suli ilipsitĩiinniaqtuq.

¹⁸“Unitchumiũaitchipsi kisiḡḡuḡusri. Utigĩhĩtchuḡa ilipsitĩnun. ¹⁹Sivikisuurami nunam iũuiũ qiũitqikkumiũaigisaatḡa aglaan ilipsi qiũigisigipsitĩa, takku iũuũhũapkun ilipsipsuuq iũuḡisirusri. ²⁰Taimũa uvluq tikitpan iũtchugĩgigisigiksi Aapamni itilaaga suli ilipsi uvamni, aasriip-

suuq uvaᅇa ilipsitᅇi. ²¹ Kisupayaaq piqaaqtuaq tillisimnik tupigiplugilᅇu ilaanuruq piqpaksriraaruq uvamnik. Aapaa piqpagigisigaa piqpaksri-ruaq uvamnik. Uvaᅇaptuuq piqpagigisigiga ilisimapkaᅇluᅇa ilaanun.”
²² Judas-ᅇum (Iscariot-ᅇungitᅇhuam) nipliutinigaa, “Ataniiq! Qanuᅇutin ilisimapkaᅇisivich uvaptiknun ilisimapkasruᅇaᅇnak nunam iᅇuiᅇun?”
²³ Jesus-ᅇum kiugaa, “Kisupayaam piqpaksriuum uvamnik tupigigisigaa uqaᅇatka. Aapaa piqpagigisigaa suli Aapagaluuq tikitkisigikpuk iᅇuunia-qasriᅇlugu. ²⁴ Kisupayaam piqpaksriᅇᅇitᅇhuam uvamnik tupigitlaitᅇhai uqaᅇatka. Uqaᅇhich tusraakkasri uqaᅇiᅇᅇitᅇhitka, aᅇlaan agᅇiaᅇaqtuq Aapamiᅇ tuyuᅇirimniᅇ.

²⁵ “Tamatkuniᅇa uqaᅇtigipsi nayuutiᅇᅇaᅇmasuli ilipsitᅇi. ²⁶ Ikayuqtim Iᅇqitᅇhuam Irrutchim Aapauruum tuyuᅇiraksraᅇan attapᅇun ilisauti-gisigaasri supayaamik itqaᅇtitaᅇluguᅇlᅇu iluqaisa uqaᅇtutitka ilipsitᅇun. ²⁷ Qiᅇuiᅇᅇam iᅇunirvigipsi. Tutqiutimnik tutqiutiqaᅇqitᅇhi. Nunam iᅇui qiᅇuiᅇᅇaᅇaᅇumiᅇaitᅇhut qiᅇuiᅇᅇaᅇaᅇqᅇtirtuᅇitᅇun. Iᅇuiᅇlᅇuqᅇitᅇnagich uummatisri! Iqsisuᅇaᅇasri! ²⁸ Tusraagipsitᅇa niᅇliqama aullaᅇᅇiaᅇniᅇlᅇuᅇa, aᅇlaan agᅇitᅇᅇiᅇᅇiaᅇniᅇlᅇuᅇa ilipsitᅇun. Piqpagipiᅇᅇniᅇupsitᅇa quviasru-gayaᅇaluaᅇtusri aullaᅇᅇiaᅇᅇapᅇun Aapamun, atakkii Ilaa kamanatluᅇtuq uvamniᅇ. ²⁹ Tamarrumiᅇa pakma kilianikkipsi atuummigaluaᅇnagu ukpiqsritquplusri atuummilᅇuni pikpan. ³⁰ Tarakᅇaaglaan uqaᅇaᅇtuᅇati-gilᅇuiᅇᅇiaᅇipsi, takku nunam marruma aᅇalataa, Tuuᅇᅇaᅇ, agᅇiaᅇsiruᅇ. Ilaa piitᅇhaluaᅇtuq saᅇᅇimik akiᅇilᅇlᅇuᅇa, ³¹ aᅇlaan nunam iᅇuiᅇ ilitᅇhuᅇi-raksraᅇiᅇaᅇat piqpaksriᅇiᅇa Aapamik. Taatnaᅇlugu tupigiraᅇiᅇiᅇa Aapam tillisipayaᅇaᅇa. Makillusri, uvakᅇa aullakta!”

Jesus Napaaqtupiatun Ittuq

15 ¹ “Uvaᅇa aᅇriqaᅇtuᅇa napaaqtupiamik aasrii Aapaga nautchir-riqiraupluni. ² Ilaan piᅇᅇaᅇiᅇaᅇa akiᅇupayaaq uvamniittuaq asririᅇaᅇaᅇᅇitᅇman, suli nagguksaᅇlugu akiᅇupayaaq asririᅇaᅇaᅇaktuᅇaᅇ asririᅇpsaaᅇplugu. ³ Ilipsi salummakkaᅇuᅇaniktusri uqaᅇᅇkun uqaᅇti-gianikkapᅇun ilipsitᅇun. ⁴ Piqatautiᅇᅇaᅇitᅇhi uvamni suli uvaᅇaptuuq ilipsitᅇi. Uvamni nayuutingiᅇsuᅇaᅇuᅇupsu asririᅇaᅇaᅇumiᅇaitᅇtusri, aᅇriᅇlᅇu-gu akiᅇuᅇ iᅇᅇimigun asririᅇlaitᅇhuᅇaᅇ kisianik napaaqtumi itᅇnami. ⁵ Uvaᅇa aᅇriqaᅇtuᅇa napaaqtumik, ilipsiasriᅇᅇ akiᅇqᅇutun. Kisupayaaq nayuuti-ruaq uvaᅇᅇi suli uvaᅇa ilaani, atqunaᅇ asririᅇaᅇaᅇisiruᅇ, takku sumik iᅇiᅇsiyumiᅇaᅇiaᅇtusri piᅇlᅇuᅇa uvaᅇa. ⁶ Kiᅇapayaaq nayuutingitᅇhuᅇaᅇ uvamni ittuq akiᅇqᅇutun iᅇitaupluni tuqulliruᅇatun. Taatnatchich akiᅇqᅇut katitlugich ikniᅇmun iᅇittaᅇiᅇaᅇich ikipkaᅇviksraᅇatᅇun. ⁷ Ilipsi uvamni nayuutiguᅇpsu suli uqaᅇiᅇikkatka ilipsitᅇi, aasriᅇlᅇi qanutchimik piᅇiyu-makkapsitᅇiᅇ iᅇiᅇsruᅇupsu qaisauniaᅇtuᅇ ilipsitᅇun. ⁸ Aapaa kamanautaa qiᅇiᅇnaᅇtitaugisiruᅇ tumigilugu atqunaᅇ savaaᅇqallautaiᅇsi. Taatnatun

ukpiqnaqsigiksi maliguaqtigitilaaqsi uvamnun. ⁹Piqpagikkagigipsi atriḷugu Aapaa piqpaksriḷha uvamnik. Nayuutititchi piqpakkutimni. ¹⁰Tillisitka tupigigupsigik piqpakkutimni itkisirusri, atriḷuguptuuq uvaḅa Aapaa tillisaiḅnik tupiksriḷuḅa itmatun piqpakkutaani. ¹¹Tamatkuniḅa uqautigipsi quvianaḅikkaga ilipsitḅiitquplugu, suli quvianaqaquplusri naamaruamik.

¹²“Unauvva tillisiga, piqpakkutiyumuusri avatmun atriḷugu piqpaksriḷiga ilipsitḅnik. ¹³Kiḅaunniḅ kamanatluktuamik piqpakkutaitchuq uumakḅa iḅuum qaitchiḷhaniḅ iḅuulḅimḅnik piquti-giplugich ilauraani. ¹⁴Ilipsi uvaḅni ilauraanurusri tillisitka atuḅupsigik. ¹⁵Savaktaaḅrunik taiyutqikkumiḅaitchipsi, takku savaktaaḅruum ilisimatlaitchaa ataniḅmi suraḅaḷha. Aglaan ilauraanik taiyuutiqaḅisigipsi, takku supayaamik Aapamniḅ tusraakkamnik ilitchuḅipkaḅipsi. ¹⁶Ilipsi piksraqtaagḅitchipsitḅna, aglaan piksraqtaagḅigipsi suli nalunaiḅusri asirriaqaquplusri iḅuugiaglugu suli asirrituiḅaḅusri itquplusri. Aasrii Aapam qaitchigisigaasri qanusripayaamik iḅigupsiuḅ attapkun. ¹⁷Taatnaqhursri taatnaiḅiplugu tiligipsi piqpakkutitquplusri avatmun.

Nunam Iḅuiḅ Uumiksriḷhat Maliguaqtinik

¹⁸“Nunam iḅuiḅ uumigikpasri itqaḅiraksraḅigiksi uumigikkauḅiḅap-tuuq sivupsitḅi. ¹⁹Ilipsi pigipkaḅupsi nunam iḅuiḅun, piqpaginayaḅaasri pimiktitun ilḅusri. Aglaan piksraqtaagḅigipsi marrumakḅa nunakuaiḅmiḅ pigiḅiqsitlusri tamarrumuḅa; taatnaqhuni nunam iḅuiḅ uumigigaasri. ²⁰Itqaḅiyumagiksi uqaḷhich uqautigikkatka ilipsitḅun, ‘Savaktaaḅruk kamanatluktuanḅitchuq ataniḅmiḅniḅ.’ Iliḅisa piyuakkagigaatḅa, tarrali piyuagisigaasripsuuq. Tupigigaich uqauttititka, tarrali tupigigisigaasripsuuq. ²¹Aglaan iliḅisa taatna irrutigisigaasri piqutigilugu pigipkaḅiqsi uvaḅnun, ilisimanḅitḅlugu tuyuḅiriga. ²²Agḅiḅitḅuma suli uqautiḅitḅupkich patchisaikkaunayaqtut. Aglaan pakma pisanḅitḅuuḅutiksraitḅut killuqsautmiktigun. ²³Kisupayaam uumigi’amiḅa Aapagaptuuq uumigipmiraḅigaa. ²⁴Savaaqaqsimaitchuma akunḅatni iḅuum iḅiqtagiḅaqsimaḅananiḅ patchisaikkaunayaqtut, aglaan qiḅianikkaluaḅlugu iḅiqtaga uumigituiḅaḅaatḅa suli Aapaga. ²⁵Taamna taatniittuksrauruq tanḅuplugu taimḅa uqautauruaq aglaksimakḅaḅa maligutaksriusraiḅitḅi, ‘Uumigigaatḅa patchisaiḅlaakun.’

²⁶“Aglaan ikayuḅti agḅiqpan, tuyuḅiniakkaḅma Aapamiḅ, Irrusria ilumutuulḅum Aapamiḅnisauruaq, ilaa uqautiniaqtuq uvapkun.

²⁷Uqaḅigisigipsitḅapsuuq takku iqataurusri uvamni aullaḅniḅhaniḅ.

16 ¹“Uqautigipsi tamatkuniḅa ukpiqqutaiḅunḅitḅusri. ²Iḅuiḅ anit-qataḅisigaasriunniḅ iliḅisa katraḅviḅmikniḅ. Aa, piviksraq tikitchumaaqtuq kia iḅuum tuqqutḅumisi savautriḅasrukniḅisirus

ni nagliksaagaqtuq tikiumałhagun atniġnam, aglaan annaaniktigami puuyugaġigaa nagliksaalı auliyausrima'ami, quviatchagaqtuq ilaalugruaq anipman nunamun. ²²Taatnatun alianniugutiqaġaluaqtusri pakma aglaan qinıtqikkisilġitchipsi suli uummatısi quviatchakkısrut, aasrii kia-unniin inuum ivayaagiyumiñaitchaa quvianaq ilipsitniin. ²³Taivrumani uvlumi apiqsruqtaaqsiyumiñaitchipsitña sutigun. Uqautigipsi ilumutun, Aapam qaitchigisigaasri ilipsi inġigupsiuq qanusripayaamik attapkun. ²⁴Uvuñanunaglaan inġisruqtangitchusri sumik attapkun. Inġisruġitchi ilipsili akuqtuiyumuusri suli quvianaksraqsi inuñaitchumuug.

Akiilıtñiıha Jesus-ġum Nunam Inuiñik

²⁵“Uqautigipsi tamatkunıña atrikusrautitigun. Pivik tikitchagumaruq uqaġuiġviksraġa ilipsitñun atrikusrautitigun aglaan uqautitlasrigisigipsi kanġisniñaqsilugu Aapauruakun. ²⁶Taimña uvlug tikitpan, inġisruqtaġisigiksi attapkun. Uvañannıin inġisruutingitkipsi Aapamun. ²⁷Uvvatakkı Aapam piqpagaasri takku piqpaksriplıusri uvamnik suli ukpiqsriplıuġu agġiqsimalıġa Agaayyutmiñ. ²⁸Uvaña ilumun agġiqsuami Aapamiñ marrumuña nunamun. Uvva pakma aullaaqsilġitchuña maakña nunamin utiqsaqlıuña Aapamun.”

²⁹Malıġuaqtaiñ niplıutiniġaat, “Uvvalıqaa uqałhiñ kanġisniñaqtuq. Pakma uqanġitchutinunniin atritigun. ³⁰Uvagut kanġisigikput pakma ilısimalıñ supayaamik. Inuqnanġitchuq kisumun apiqsruqtaqulutin. Taavrumuuna ukpiġigikput agġiqsuanıñhiñ Agaayyutmiñ.” ³¹Jesus kiugai, “Uvvpakma ukpiqsriııqpaalukpisi? ³²Pivik tikiññıaqtuq, tikiu-maanıktuqami, iluqasri siammayaaqtitaułıksraqsi, atausriukattaagıusri kiñunnapsitñun kisiñuġluña. Aglaan kisimallapiaq inġitchuña, takku Aapaa nayugaaña. ³³Tamarrumiña uqautigipsi qinuiññıaqaquplıusri piqataułapsigun uvamni. Nunam inuiñ nagliksaaqtitkisigaasri, aglaan quviatchauġikkitchi. Uvaña akiilıanıksimalıġa nunam añalataa.

Jesus-ġum Inġisrułha Inmigun

17 ¹Jesus taatnaanıkami, ilaa aagluqhuni nipliġniıqsuq, “Aapañ, pakma pivıksraq tikiumaruq. Kamañaqsiпкаuġı Inġiġiñ, Inġiıqpiıli kamañaqsiyumagaatin. ²Uvvatakkı ilvich añalatchitłapkagiñ iluqaitñik inuñnik suli qaitchitłapluni isruitchuamik inuıuıġmik iluqaitñun qaisaġikkaqnun ilaanun. ³Una isruitchuag inuıuıġ itnautauruq, inuıich ilitchuqsriııksrañat ilipnik kisivich ilumun Agaayyutautılaaqnik suli ilitchuġilugu Jesus Christ ilvich tuyuġıkkıan. ⁴Ilitchuġipkautianıkkıga kamañalıñ nunam inuiñun. Itqanaıñanıkkıga savaaksrırrutıgıkkıan uvañnun. ⁵Pakma, Aapañ, kamañaqsiпкаñña sıvuqqapni, kamañautim atriñanık piġıkkıġma itnama ilipni nuna inııqtaugaluqñaguunniin.”

Jesus Iniqsruutriřha Maliguaqtimiñik

⁶ Uvaņa ilitchuęipkautigianikkikpiñ iñuņnun ilvich qaisaqnun uvaņnun marrumakņa nunamiñ. Ilvich pigiliutigitin, aasriiñ qaitkitin uvaņnun, aasriiñ tupigigaat uqałhiñ. ⁷ Pakma ilitchuęigaat suapayaaq qaisan uvaņnun aggiqsafha ilipniñ. ⁸ Qaitchigitka uqałigmik qaisaąnik uvaņnun. Ilinja akuqtuqługu, ilitchuęigaat ilumun aggiqsuanuřłiga ilipniñ ukpięiplugu ilipnun tuyuęiřiga. ⁹ Agaayyutigitka tamatkua. Pakma agaayyutingitchitka nunam iñui, aglaan agaayyutigitka tamatkua qaisatin uvaņnun, takku ilinјich pigigitin. ¹⁰ Iluqaan uvaņa piga pigipmigiñ suli iluqaan ilvich piñ uvaņaptuuq pigigiga, aasriiñ kamanafiga qinięnaqtitauruq tamatkunuuna. ¹¹ Pakma utlautiniaqtuņa ilipnun nunami ingięłuņa, aglaan tamatkua inniaqtut nunami. Ipqitchuaq Aapaaņ! Qaunagiyummigitin annautruęlugich saņņigikkaņagun atigikkaqpich qaisaęikkapkun uvaņnun, ilinјilli atautchiiñauyumuut atriługu uvaguk atausriuęipuk. ¹² Uvaņa nayuutinnamni nunami ilinјitni qaunagigikkatka annautruęlugich saņņiagun atigikkaqpich, ilvich atchiutigikkapkun. Qaunagigitka aasrii atausriqunniñ tammanęitchuq, aglaan taimņa iñuk tammaqtuksrauruq, Agaayyutim uqałha immiutaupluni. ¹³ Pakma utlautiyasriruņa ilipnun. Taatnaiłiplugu uqaqtuņa innamni nunami, ilinјich piqaquplugich quvianaęikkamnik inuņaigługu. ¹⁴ Qaitchiruņa uqałgnik ilinјitniñ, aasrii nunam iñuiñ uumigigaich, takku piqatiginęiqługich nunam iñui atriługu uvaņa piqataunęiřiga nunam iñuiñun. ¹⁵ Uvaņa iniqsrungitchikpiñ piiqulugich marrumakņa nunamiñ, aglaan inјigikpiñ qaunagitquplugich piņiņnaięlugich tuunęaęmiñ. ¹⁶ Uvaņa piqataunęitmatun nunam iñuiñun ilinјittuuq piqataunęitchut nunam iñuiñi. ¹⁷ Ilumutuuhapkun ipqiqsimaakkich ilipnun. Uqałhiñ ilumutuuruq. ¹⁸ Tuyuęigitka nunamun, ilvittuuq tuyuqaqmatun uvamnik nunamun. ¹⁹ Ilinјich piqutigiplugich ipqiqsimaaqtuņa ilipnun, ilinјittuuq ipqiqsimaaquplugich ilipnun ilumutuuhikun.

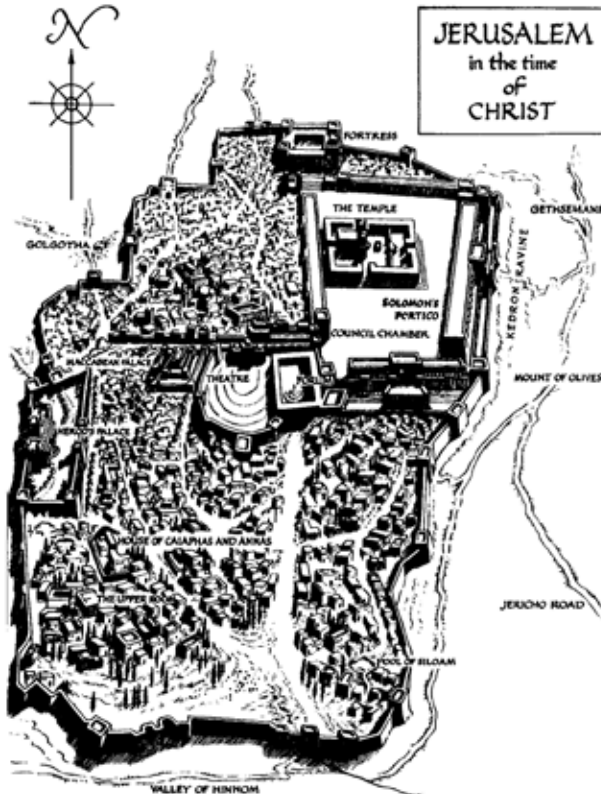
Jesus Iniqsruutriřha Ukpiqtuaņuruapayaanik

²⁰ “Agaayyutingitchitka kisiisa tamatkua, aglaantuuq taipchua ukpiqsriruaksrat uvamnik ilinјisa uqałhatigun. ²¹ Agaayyutigitka iluqaęmiņ atautchisun itquplugich. Aapaaņ! Atautchisuttuq illich uvaptikni, atriługu ilvich uvamniitmatun suli uvaņa ilipni. Taatnatuq atausriuyumuut, taavrumuunali nunam iñuiñ ukpięiagutiyumigaat ilvich tuyuqałhiñ uvaņnik. ²² Uvaņa qaitchigitka atriņanik kamanafiqpich qaisaqpich uvaņnun, piquęiplugu ilinјich atautchiiñaukiksraņat atriługu uvaguk atausriuęipuk. ²³ Uvaņa illuņa ilinјitni suli ilvich uvaņni, taavrumuuna ilinјich atausriņęugumuut. Nunamli iñuiñ kaņiqsiyumigaat ilipnun tuyuęiřiga suli ilvich piqpaksriřhiñ ilinјitnik piqpaksripmatun uvaņnik. ²⁴ Aapaaņ, tamatkua

qaisatin uvaḡnun iqatigisrukkitka sumiitchuma ilinjitḡnun qĩñiqquplugu kamaun pigipkakkan uvaḡnun takku ilvich piqqagipluḡa nuna iñiq-taḡnaiḡḡaan. ²⁵Nalaunḡaruḡa Aapaḡ! Nunam iñuiḡ naluḡaatin, aḡlaan uvaḡa ilisimagikpiḡ suli ukua maliguaqtit ilitchuḡigaat tuyuḡitilaḡa ilipnun. ²⁶Ilitchuḡipkaḡikpiḡ ilinjitḡnun, suli ilitchuḡipkapsaḡniḡikpiḡ. Tarrali piqqaksriḡiq piqqakutigikkan uvaḡnun uvaḡalu nayuutiyumuḡ ilinjitḡi.”

Jesus-ḡum Tigurauḡa

18 ¹Jesus aḡaayuanikami taavrumani, aullaḡniqsuḡ maliguaqtini-ḡu ikaaḡḡugu kuuḡuuraḡ taiḡaqtuaḡ Kidron-mik. Taakmanianani inniqsuḡ nautchiivik. Jesus maliguaqtiniḡu isigḡniqsut taavrumuḡa. ²Judas-ḡumaasrii, aatchuutigitniktuaḡ ilaanik, ilismaniḡaa suniitilaḡa. Uvvatakku Jesus-ḡum taruḡautisruuniḡai akulaiḡḡugu maliguaqtini

(Jn 18.1)

tarani. ³Taatnaqhuni Judas utlautiniqsuq nautchiivijmun piqasriqhuni aᅇuyyiuqtinik suli agaayyuvikpaum qaunaksraiñik, tuyuuplutinj qaukñiñitñiñ agaayuliqsiniñ suli Pharisee-ᅇuruaniñ, saagaqhutin satkunik suli nanniñik. ⁴Jesus-ᅇum kañiqsimaplugu suapayaaq atuumaniaqtuaq iᅇmiñun paagñigai nipliutiplugich, “Kiña pakikipisiuᅇ?” ⁵Taapkua kiuniᅇaat, “Jesus Nazareth-miu.” Ilaan kiugai, “Uvaᅇa taimñauruᅇa.” Judas-ᅇum, aatchuutigitniktuaam ilaanik, qichaqasriqsimanigai tamatkua pakaktuat. ⁶Jesus-ᅇum nipliutipmatinj, “Uvaᅇa taimñauruᅇa,” tamatkua kiñumuktuqhutin ulᅇusraagñiqsut nunamun. ⁷Jesus-ᅇum apiqsrutqinjñigai, “Kiña pakikipisiuᅇ?” Kiuniᅇaat, “Jesus Nazareth-miu.” ⁸“Uqautianikkipsi ilaᅇu-tilaamnik. Ilipsi pakakkupsitña, maliguaqtitka aullaqtitchigik!” ⁹Taatna nipliutinigai Jesus-ᅇum tañiqsaqlugu nipliutigimaanikkani itnaiᅇiplugu, “Aapaᅇ, atausriqunniñ tammanᅇitchuq qaisaqniñ uvaᅇnun.” ¹⁰Simon Peter-guuq savikpaqaqhuni, aasriñ amuliqamiuᅇ anaupluni ilaan siutaiqsigñigaa taliqpianik tamarrumiᅇa qaukñiata agaayuliqsit savaktaa, atiqaqtuᅇ Malchus-mik. ¹¹Jesus-ᅇum nipliutigaa Peter, “Tugvaᅇuᅇ satkugikkan puᅇᅇanun. Isrumavich akuqtuᅇñiangñiñasrugalugu uvamnun nagliksaᅇutiᅇpak Aapama sivunniᅇikkaja uvamnun? Uvaᅇa nagliksaᅇluᅇa tuquruksrauruᅇa. Imiqtaksraᅇigigiga taamna imaᅇa qallutim Aapama qaisaᅇa uvamnun?”

Annas-ᅇum Apiqsruqtuiᅇha Jesus-mik

¹²Aᅇuyyiuqtit piqasriqhutin qaukñiᅇmiknik suli Jew-ᅇuruat qaunaksriᅇisa tiguniᅇaat Jesus qiliqsruqlugu, ¹³aasrii sivulliuplugu Annas-muutiᅇlugu ataniᅇmun, taataruaᅇanun Caiaphas-ᅇum. Caiaphas-guuq qauqluᅇpluni agaayuliqsauniqsuaq tamarrumani ukiumi, niᅇuagiplugu taavruma Annas-ᅇum atangum. ¹⁴Taamna Caiaphas uqautriñiqsuaq qaukñiñitñik Jew-ᅇuruat iᅇuatlukkisiñiᅇiplugu atausriᅇ iñuk tuqutaukpan piqsriᅇuni iluqaitñik iñuᅇnik.

Peter-m Piᅇlaaqatᅇa Jesus-mik

¹⁵Simon Peter-m suli atlam maliguaqtim kiñuagun maliᅇniᅇgaak Jesus. Taamna atla maliguaᅇti, iᅇsimaplugu qaukñiata agaayuliqsit, isiᅇniqsuq igluqpaᅇanun qaukñiata agaayuliqsit piqatigiplugu Jesus. ¹⁶Peter-li qichaᅇniqsuq tatkiani paami. Taamna atla maliguaᅇti, iᅇsimaplugu qaukñiata agaayuliqsit, aniñiqsuq kiñumun. Itqutinigaa Peter tatqamuᅇa uqatigiani-kamiuᅇ niviaqsiᅇruk taluliqiri. ¹⁷Taavruma taluliqirim niviaqsiᅇruum nipliutinigaa Peter, “Uvva, iᅇagivatin maliguaᅇtaiñ tatqavruma iñuum?” Peter-m kiugaa, “Iᅇaᅇiᅇitchaatᅇa.” ¹⁸Alappaᅇuᅇpluniguuq savaktit suli qaunaksrit ikniqsuqhutin aumaniñ qichaᅇniqsut avataani auksiqhutin iᅇmiknik. Peter-m qichaqasriqamigich, auksiaqsiᅇmiñiqsuq iᅇmiñik.

Qaukxiata Agaayuliqsit Apiqsruqtaiħa Jesus-mik

¹⁹Qaukxiata agaayuliqsit apiqsruqtuġnigaa Jesus ilaan maliġuaq-taigun suli ilaan ilisauttutaigun. ²⁰Jesus-ġum kiugaa, “Uqaġaqtuħa sagvipluħa kisupayaamun. Ilisautrisuruħa Jew-ġuruat katraġvinjitiħi suli agaayyuvikpaħatni. Nipiqanġitchuħa qanutchiħik iriġaqtuġluħa. ²¹Suvaatami apiqsruqtaqpisitiħa uvaħa. Apiqsruqsigik tamatkua iħuich tusraaritka sumik uqautiħat uvaħun. Iliħisa ilisimagaat qanuq uqaħi-ġa.” ²²Taatnaqman Jesus ilaħataguħu qanaksrit patiktiqħu ġu nipliutigaa, “Qanuqħutin itnaiħiħu ġu kiuliqpiuħ qaukxiat agaayuliqsit?” ²³Jesus-ġum kiugaa, “Uvaħa nipliġuma qanutchimik nalaunħaħiħu uqautiġuħ iluqaitħun uvaniituanun. Aglaan nalaunħaruamik pakma nipliġniħu- ma, suvaata patikpiħa?” ²⁴Annas-ġum tuyuġiniġaa Jesus qiliqsruutraq Caiaphas-mun qaukxiat agaayuliqsitnun.

Peter-m Piiħaaqapsaħa Jesus-mik

²⁵Peter-ġuuq auksigugaħniqsuq ikniħmun aasriħ iħuich apiq-sruġniġaat, “Taavruma iħuum ilaħiħitpatin maliġuaqtaħiħ?” Peter-m piiħaaħutiniġai, “Iħaħiħitħaħtaħa ilaan maliġuaqtaħiħ.” ²⁶Iħaħataguħu qaukxiat agaayuliqsit savaktaiħ, ilaħiħnikkaħan taivruma siu-taiqsikkaħan Peter-m, nipliutiniġaa, “Qiniħitpigiħ piqatauplutiħ ilaani nautchiiviħmi?” ²⁷Peter piiħaalgiħniħsuq, “Iħaħiħitħaħtaħa.” Taatnaqmiuħu taimħa aqarġipak qalġuqtaħniqsuq.

Pilate-ġum Apiqsruqtaiħa Jesus-mik

²⁸Taapkuħa aullautiniġaat Jesus Caiaphas-ġum tupqaniħ kavanam Pilate-ġum inaanun uvlaatchaurami. Aglaan Jew-ġuruat isiqataun- ġiħniħsuq tatqamuħa aħliqsraħikun salumaħuħanġiħtiħ iħmiknik. Piquħiħiħu ġu niħiħatuaħiħsraħtiħ itqupluħu niħiħpagvikaami tag-gisiħaħtuħ Apqusraħtiħaħiħmik. ²⁹Taatnaħuni Pilate aniħiħu uqaqatigiyaqtuħniħiħ nipliutiħuħiħ, “Sumik agvisiħaħpisiħu qamna iħuk?” ³⁰Taapkuħa kiuniġaat, “Uvaħu tikiutiħayaitħiħput ilipnun ilaa savvaħuħkatakauħiħ piħiħtiħpan.” ³¹Pilate-ġum nipliutiniħiħ, “Tigusiħuħ ilipsitiħ atanniħsuħuħu tuvraħuħiħ maliħutaksrasri.” Jew-ġuruat kiuniġaat, “Rome-maħmiut tuqutħiħkaħiħuħniħaitħaħtiħuħ iħuħmik maliħutaksriħuħtiħuħ.” ³²Taamnaħuħ atuumniħiħsuq immiutaupluni Jesus uqautiħiħmakkaħanun qanuq iluħuħ tuqutuaħiħsraħuħiħuħ.

³³Pilate isiħniħsuq kiħnumun inimiħun aasriħ tuħuħuħuħ Jesus-ġum apiqsruħniġaa, “Uvva umiaħiħvatiħ Jew-ġuruat?” ³⁴Jesus-ġum kiuniġaa, “Taamna apiqsruutiħiħiħuħ ilipniħiħiħaħ naaga atlat uqautivatiħ uvapkuħ?” ³⁵Pilate nipliħsuq, “Jew-ħunasuħiħiħaħ? Jew-ħuqatiħiħ suli qaukxiħiħ-

sa agaayuliqsit qaisağigaatin uvaᅇnun. Suruami pivatin?” ³⁶ Jesus-ᅇum kiugaa, “Uvaᅇa umialgungitchuᅇa marrumani nunami. Umialguguma atriᅇlugu umialik marrumani nunami, maliguaqtitka aᅇuyakkayaqtut tigutqunğılluᅇa Jew-ᅇuruanun. Aglaan aᅇalatchiᅇiᅇa maakᅇaᅇtaungipiqtuq.” ³⁷ Pilate-ᅇum apiqsrulgiᅇiᅇa, “Ilviᅇmi umialguvich?” Jesus-ᅇum kiugaa, “Tarra, nipliutigigiᅇiᅇ umialgunipluᅇa. Uvaᅇa aniruaᅇuruᅇa suli nunamuktuaᅇuruᅇa piqusriᅇuᅇa uqaᅇiksrapkun ilumutuuruamik. Kisupayaam iᅇuuruam ilumutuulᅇikun naalagaᅇigaᅇa.” ³⁸ Pilate-ᅇum apiqsruᅇaa, “Suami una ilumutuulᅇiq?”

Jesus Tuquruksraᅇuᅇaat

Pilate-ᅇum kiᅇmun anilgitᅇluni Jew-ᅇuruanun nipliutiniᅇai, “Uvaᅇa paqitchilᅇuiᅇiᅇiᅇsuᅇa sumik tuqurrutiksraᅇanik. ³⁹ Aglaan tuvraᅇlugu atuumiraᅇikkaqsi piᅇhiᅇnaaᅇuutigiᅇa patchisaᅇiᅇiᅇksraᅇa isiqtamik ilipsitᅇun uumani niᅇiqpagvikaami taggisiqatuaᅇ Apqusraaqtitaulᅇimik. Ilipsi uvaᅇnun patchisaᅇiᅇiᅇsuᅇiᅇ umialgat Jew-ᅇuruat ilipsitᅇun?” ⁴⁰ Taapkua kiugaat nipitusriᅇlᅇapiaqhutiᅇ, “Taamnaungitchuaᅇ, pisutluk-kikput Barabbas.” Taamna tigliᅇniaqtauruᅇ.

19 ¹ Tarra Pilate-ᅇum Jesus tigupkaᅇlugu ipiᅇaqtuᅇsiupkaᅇniᅇaa. ²⁻³ Aᅇuyyiuᅇtit niaquusriᅇiᅇiᅇaat kakitᅇaᅇnanik suli atnugaᅇlugu umialiktamik ukiᅇhaaᅇiksaamik aasrii nipliatiᅇsiᅇlugu, “Iᅇuuᅇpakkumuutin umialgat Jew-ᅇuruat.” Suli tikiᅇiᅇiᅇaat patiktiquataaᅇsiᅇluguasrii. ⁴ Pilate-ᅇum anitqikhuni nipliutiniᅇai iᅇuich, “Pakma ilaa annisigiᅇiᅇa ilipsitᅇun, ilitchuᅇitqulugu uvaᅇa sumik paqitchiᅇiᅇiᅇhagun atannusriaksraᅇanik piᅇiᅇlᅇlugu.” ⁵ Jesus aniᅇiᅇsuᅇ niaquutilik kakitᅇaᅇnanik suli umialiktamik atnugaalik. Pilate nipliutiniᅇai iᅇuich, “Uvva, qiᅇiᅇsuᅇ iᅇuk!” ⁶ Qaukᅇiᅇich agaayuliqsit suli qaunaksrit qiᅇiᅇamitruᅇiᅇiᅇallaksaᅇniᅇsuᅇ, “Kikiaktuutisriᅇuᅇ sannigutamun, kikiaktuutisriᅇuᅇ sannigutamun!” Pilate-ᅇum nipliutigai, “Ilipsi tigulugu kikiaktuutisriᅇuᅇ sannigutamun. Paqitchiᅇiᅇiᅇchuaᅇ agvisiksraᅇanik atannusriaᅇaᅇiksraᅇan taatna.” ⁷ Jew-ᅇuruat kiuniᅇaat, “Maligutaksraᅇaᅇtugut uqaᅇiᅇaᅇtuamik ilaa tuquruksraᅇplugu takku nipiᅇaᅇtuᅇ iᅇiᅇiᅇiniᅇluni Agaayyutmun.” ⁸ Pilate-ᅇum tusraa’amiᅇich taatna nipliᅇaruat, ilaa naviasruliᅇlᅇapiaqhuni itqutipkaᅇniᅇaa Jesus. ⁹ Aasrii ilaa isitqikhuni tatqamuᅇa uqaᅇsittaᅇvᅇmun nipliutiniᅇaa Jesus, “Nakiᅇ agᅇiᅇsuami?” Aglaan Jesus kiungiᅇiᅇiᅇaa. ¹⁰ Pilate-ᅇum nipliutilᅇiᅇiᅇiᅇaa, “Ilvich uqaᅇtisrunᅇitpiᅇa? Itqaᅇiᅇuᅇ uvaᅇa aᅇalatchirrutiquaᅇiᅇa patchisaᅇiᅇhiᅇnauplutin suli kikiaktuutipkaᅇhiᅇnauplutin sannigutamun.” ¹¹ Jesus-ᅇum kiugaa, “Pigiᅇiᅇ aᅇalatchiᅇiᅇ uvaᅇkun kisianik qaisauᅇhagun ilipnun Agaayyutikun. Taatnaᅇhuni taimᅇa iᅇuk qaitchiruaᅇ uvamnik ilipnun killuqsautiquaᅇtuᅇ kamanatluktuamik ilipniᅇ.” ¹² Pilate-ᅇum tusraa’amiᅇuᅇ taamna ilaan

annautisruliilaplatlukkaluagnigaa patchisaiḡlugu. Aglaan Jew-ḡruuat iḡialaplutiḡ kiumanigaa, “Annaktitchupku una iḡnuk, Caesar-m Rome-miittuam ilauraagiyumiḡnaitchaatin. Kiḡapayaaq iḡmiḡnik ataniḡuqtaqtuaq Caesar-m akilliḡigaa umialguruam Rome-mi.” ¹³ Pilate tusraa’amigich tamatkua nipliatit, ilaan annisiniḡaa Jesus aasrii aquivtluni atangum inaanun, taggisiliḡmun “Iyaḡaḡmiḡ Natilik,” aasrii Hebrew-tigun taiyuutiqaqhuni “Gabbatha.” ¹⁴ Uvluqpaguqtuami uvluani paqnaḡhum niḡiqpagvikaamun taggisiquqtuam Apqusraaqtitaḡiḡmiḡ, Pilate nipliutiniḡai Jew-ḡruuat, “Kiikaami, uvva umialiksi!” ¹⁵ Tamatkua iḡniich iḡialaplutiḡ kiuniḡaa, “Tuqulli! Tuqulli! Kikiaktuutili sannigutamun.” Pilate-ḡum apiqsruḡniḡai, “Uvaḡnun kikiaktuutipkaqtitquvisiḡ umialigikkaqsi sannigutamun?” Qaukḡiḡich agaayuliqsit kiuniḡaa, “Uvagut qaukḡiḡmiḡ umialiqagtugut Rome-mi. Avataagun atlamik umialiqanḡitchugut.” ¹⁶ Tarra Pilate-ḡum qaiḡniḡaa Jesus iliḡitḡnun aḡuyyiuqtinun kikiaktuutitquplugu sannigutamun.

Jesus Kikiaktuutigaat Sannigutamun

¹⁷ Tamatkua iḡniich aḡalatkaqsiḡniḡaa Jesus. Aniḡiḡsuq akiyaqhuni kikiaktuutriviksraḡmiḡnik, tikiutiḡlugu nunamun taiyuutiqaqtuamun “Niaqum Saunḡanik,” Hebrew-tigunaasrii taiyuutiqaqhuni “Golgothamik.” ¹⁸ Taapkua aḡuyyiuqtit kikiaktuutiniḡaa Jesus sannigutamun, piqasriḡlugu malḡuḡnik atlaḡnik iḡniḡuḡnik kikiaktuutiḡlugu sannigutanun avataanun, Jesus qitiḡiḡiḡiḡlugu. ¹⁹ Pilate-ḡum aḡlaḡniḡaa ilisimatiksraḡ aḡlak aasrii taapkua aḡuyyiuqtit iliḡlugu sannigutam qulaanun, itna aḡlalik, “Jesus Nazareth-miu, umialgat Jew-ḡruuat.” ²⁰ Iḡniḡiḡiḡiḡlugu Jew-ḡruuat aḡliqiniḡaa, taamna Jesus kikiaktuutikkauvia uḡasriḡiḡiḡluni nunaaqqimiḡ. Iḡisimatiksraḡ aḡlak aḡlaksimapluni piḡasruḡiḡlugu uqautchisigun Hebrew-tigullu Latin-tigullu suli Greek-tigun. ²¹ Jew-ḡruuplutiḡ qaukḡiḡiḡa agaayuliqsit itnaḡniḡaa Pilate, “Aḡlaknagu ‘Umialgatnik Jew-ḡruuat,’ aḡlaan ‘Taamna iḡnuk uqaḡniḡlugu, uvaḡa umialigigaatḡa Jew-ḡruuat.’” ²² Pilate-ḡum kiuniḡai, “Qanuq iliḡlugu uvaḡa aḡlakkaḡa taatna aḡlaksimagisiruḡ.” ²³ Aḡuyyiuqtit kikiaktuutianikmatruḡ Jesus sannigutamun, tiguniḡaich atnuḡaḡni autaagaqsiḡlugu sisamaiḡutlugich, atausriuttaḡutiḡ piqatlasriḡlutiḡ, aasriiḡ atnuḡaḡa kiluiḡlaaḡ ukiḡhaaḡ aulaiḡaḡ qaliḡurriaḡnumaniqsuḡ. ²⁴ Aḡuyyiuqtit uqaaqsiḡiḡisut avatmun, “Aliktusruḡaḡnagu una, nalautchaḡautigilakput iliḡchuḡisaḡlugu kimun piginiaḡtilaḡa.” Taatnaqamitruḡ immiḡniḡaa uqaḡiḡ uqautigimaruḡaḡ itna,

“Iliḡiḡa autaḡaḡaich atnuḡaatka iḡmiḡkun,
suli nalautchaḡautigiplugu atnuḡaḡa.”

Psalm 22:18

Aᅇuyyiuqtit piñigaat taamna.

²⁵Taatnaqtitlugich qichaᅇniqsut killiᅇani kikiaktuutrivium Jesus aakanalu, suli aakanan aniqataa, Mary-lu iᅇaqataa Clopas, suli Mary Magdalene. ²⁶Jesus-ᅇum qiñiqamiuᅇ aakani suli maliguaqti piqpagikka-ni qichaqatauruak, nipliutinigaa aakani, “Aakaan, tarra iᅇniᅇiñ!” ²⁷Suli nipliutiᅇlugu taamna maliguaqti, “Tarra ilvich aakan!” Tarakᅇaniᅇaglaan taavruma maliguaqtim iᅇmanᅇigaa kiñuniᅇmiñun.

Jesus-ᅇum Tuqulᅇa

²⁸Jesus-ᅇum iᅇsimanigaa, sum iluqani immikkauᅇᅇa, suli agliq-simaruaq uqaliᅇ immianiktitchaᅇlugu nipliᅇniqsuq, “Imiᅇuktunᅇa.” ²⁹Piᅇaluguuq tamaani inniqsuq imalik siᅇᅇnaᅇlukuamik misruqqu-mik. Tarra iᅇniᅇigaat misruktaqtaᅇ misruqquᅇun, aasiñ akiqqumik israuttusriᅇlugu takpichunᅇ israaᅇutiᅇlugu qaᅇluuknun. ³⁰Jesus akuqtu-qamiuᅇ misruᅇuq nipliᅇniqsuq, “Tarra naattuᅇ.” Aasriñ sikitlugu niaquni aniᅇniᅇiᅇniqsuq.

Jesus Kapigaat Sannigaagun

³¹Tarra Jew-ᅇuruat iᅇniᅇigaat Pilate, niugaaqtaᅇukᅇugich tuqu-naᅇiaquᅇlugich taapkua aᅇutit tuqᅇtauruat aasrii atqaᅇtillugich sannigutaᅇiᅇniñ. Taatnaᅇuᅇniqsut takku tikiumapluni tallimmiuᅇiᅇ akunniqsaami ilinᅇisa niviᅇatqunᅇitlugich timit sannigutaᅇiᅇni minᅇuiᅇ-siaᅇvium uvluani, takku tikiumaniaᅇhuni nuimaniqraq minᅇuiᅇsiaᅇiᅇq atlaniñ minᅇuiᅇsiaᅇiᅇniñ. ³²Aᅇuyyiuqtit taruᅇaqamiᅇ niugaaqtaᅇniᅇaich taapkuak avataani Jesus-ᅇum tuqᅇtauqatauruak Jesus-kun. ³³Aglaan tikitmatruᅇ Jesus iᅇtchuᅇiniᅇigaat tuquaniksimaᅇᅇa. Taatnaᅇlugu ilinᅇisa niugaaqtanᅇiᅇniᅇigaat. ³⁴Aglaan iᅇaᅇata aᅇuyyiuqtit kapiniᅇaa panami-ñik Jesus-ᅇum sannigaagun aasrii tarvauvaa auglu imiᅇlu maᅇiplutik. ³⁵Iñuk taamna qiñiᅇtuᅇaᅇ taavrumiᅇa iᅇsimarriᅇniᅇigaa ilipsipsuuᅇ ukpiᅇ-sritᅇuplusri. Ilaan uqauttutaa iᅇumutuuruᅇ, suli iᅇsimagaa uqauttutmi iᅇumutuᅇᅇa. ³⁶Taatnaiᅇiᅇlugu iᅇniᅇtauniqsuᅇ aglausimaruaᅇ uqaliᅇmi immiᅇlugu, “Nalliatunniñ sauniᅇikkaniñ piyaᅇtakkauyumiᅇaitchut.” ³⁷Suli atla uqaliᅇ itnaqsimaruaᅇ, “Ilinᅇisa sukuᅇiᅇlugu qiñiᅇisigaat ilaa kapukkaᅇtiᅇ.”

Jesus-ᅇum Iᅇuvikkauᅇᅇa

³⁸Taavruma aquagun Joseph-guuᅇ Arimathea-ᅇmi maliguaᅇtaup-miñiqsuᅇ Jesus-mi nalunautchiᅇluni takku iqsimmaᅇmi Jew-ᅇuruanik piᅇluni. Apiqsruᅇman Pilate-ᅇum pitquniᅇaa timi, Joseph-ᅇumaa-srii aullautiᅇlugu. ³⁹Nicodemus, taimᅇaptuuᅇ qiñiᅇiaᅇtuᅇaᅇ Jesus-mik unnuami, tuvaaᅇtauniqsuᅇ Joseph-mi saagaᅇhuni tallimakipiᅇatun

uqumaisilaaliṅmik tipragiksautinik atlagiīnik atiqaqtuaniṅ myrrh-miglu aloe-miglu. ⁴⁰ Taapkuak iññuk piñiḡaak Jesus-ḡum timaa nimiqsruḡlugu ukiḡhaamik piunḡiyaikkusriqsuḡsimmaan, taatnatun Jew-ḡuruat timimik savaaqagaḡiḡhat atriplugu. ⁴¹ Taavrumaniḡuuq nautchiiviṅmi Jesus-ḡum tuḡqutauviani inniqsuḡ nutaaq iluḡviksraq atuḡsimailaaq. ⁴² Uvvaasriiñ pisigiplugu Jew-ḡuruat paḡnaviat, suli taavruma iluḡviksram qaniḡhagun, inillaṅniḡaat Jesus taruḡa.

Iluviq Iñuitchuaq

20 ¹ Uvlaatchaurami aullaḡniisautaani akunniḡsaam tanuḡagu-gaaqtitlugu, Mary Magdalene iluḡviḡmunḡiqsuḡ aasrii qiñiḡlugu iyaḡak. Piiqsimaniḡsuḡ paḡraniñ iluḡḡum. ² Aqpaqsruḡhuni utlautiniḡsuḡ Simon Peter-mun suli atlamun maliḡuaqtimun, Jesus-ḡum piḡpagik-kaḡanun, aasrii uqautiplugik, “Iñuich aullautiniḡaat Ataniḡ iluḡviḡmiñ. Iḡitchuḡiḡḡchikput napmun inillaktilaḡaḡa.” ³ Peter-lu atlalu taamna maliḡuaḡti utlautiniḡsuk iluḡviḡmun. ⁴ Iluḡqatik aqpaqsruḡhutik, aglaan ilaḡataan maliḡuaḡtim uniññiḡaa Peter tikiḡḡaaḡhuni aasrii iluḡviḡmun. ⁵ Auḡrukami qiñiḡniḡaa ukiḡhaaḡiksaaq nimiqsruḡtaaa aglaan isinḡiñ-ñiqsuḡ. ⁶ Kiñuagun tikitñami Simon Peter uyiuiñḡaḡhuni isinḡiqsuḡ tatqamuḡa qiñiḡḡgich aasriiñ ukiḡhaat nallaviani, ⁷ suli ukiḡhaaḡ nimḡu-tauruaḡ Jesus niaquanun inillaksimangiññiqsuḡ taapkunumuḡa ukiḡhaanun aglaan imullaksimaniḡsuḡ ilaagun. ⁸ Taimñali atla maliḡuaḡti tikiḡḡaaḡ-luaḡtuḡaḡ iluḡviḡmun isiqmiñiqsuḡ, qiñiḡlugu aasrii ukpiqsripluni. ⁹ Iliḡik kaḡiqsianilḡuiññiḡaaksuli aglausimaruaḡ uḡaḡiḡ itnaqsimaruaḡ ilaa aḡitqikkisiñiplugu tuḡuḡiḡmiñ. ¹⁰ Tarakḡa taapkuak maliḡuaḡtik utiḡniḡ-suk aḡiḡlaaḡhutik.

Jesus-ḡum Sagviḡha Mary Magdalene-mun

¹¹ Mary-li siḡataani itluni iluḡḡum qianiḡsuḡ. Qiallaḡmi auḡruaḡniḡsuḡ qiñiḡukhuni iluḡviḡmun. ¹² Aasrii qiñiḡtuḡ malḡuḡnik israḡullaḡnik atnuḡaall-ḡaḡnik qatiḡtaanik aquppiruaḡ Jesus-ḡum timaan irviani, ilaḡataa niaquan tuḡaani aasriiñ ilaḡataa isigaiñ tuḡaatni. ¹³ Taapkuak nipliutiniḡaaḡ, “Marii, suvaata qivach?” Kiuniḡik, “Iñuich aullautiniḡaat Ataniḡa, aasriiñ nalu-giga iliḡitñun napmun inillaktilaḡaḡa.” ¹⁴ Taatnaqqaḡhuni kinḡiaḡhuni aasrii qiñiḡniḡaa Jesus qichaḡtuḡaḡtuḡaḡ, aglaan ilitchuḡiḡḡiññiḡaa Jesus-ḡutilaḡaḡa. ¹⁵ Jesus-ḡum apiqsruḡniḡaa Mary, “Suvaata qivach? Kiña pakikpiuḡ?” Aḡnam nautchialiḡinasuḡiplugu nipliutiniḡaa, “Iñuuk, aullautiḡupku uvak-ḡa, uqautillaḡḡa napmun inillaktilaḡaḡa; uvaḡali aiyumigiga.” ¹⁶ Tarra Jesus tuḡḡuḡaa atqanik, “Marii!” Aḡnaḡ kinḡiaḡhuni uḡaḡniḡsuḡ ilaanun, “Rabboni!” (itnautauruaḡ Hebrew-t uḡausriḡisigun, Iḡisautrii!) ¹⁷ Jesus-ḡum nipliutit-qiñiḡniḡaa, “Aksiḡñiḡaḡnaḡa takku aullangiḡchuḡasuli pakmuḡa Aapamun.

Aglaan aullaġutin aniaqatiumnun kiligiakkich pakmuḡaḡniāḡniḡluḡa ilaanun Aapamnun Aapagikkapsit̄nlu, uvaḡa Agaayyutimnun suli ilipsi Agaayyutipsit̄nlu.”¹⁸ Mary Magdalene uqautiyaḡniḡai maliguaqtit qiḡiḡnip-luḡu Ataniq suli tamatkuniḡa uqautinip̄luni.

Jesus-ḡum Sagviḡha Maliguaqtimiḡun

¹⁹Tamarrumani uvlumi unnukman aullaḡniisautaani akunniqsaam, maliguaqtit katimm̄niḡsut atautchimi kiluusautiplut̄iḡ nuyuaqhut̄iḡ Jew-ḡuruaḡniḡ. Taimmaiḡaq Jesus-ḡum tikit̄luḡich akunaḡiḡniḡai nipliutipluḡich, “Qiḡuiḡniḡaq ilipsit̄nlu!”²⁰ Taatnaqqaq̄huni qiḡiḡtinn̄iḡai ikiḡniḡmiḡnik argaḡmiḡni suli saniqqamiḡni. Tarra maliguaqtit quviatchaḡniḡsut qiḡiḡqamitruḡ Ataniq.²¹ Jesus-ḡum nipliutit̄q̄niḡai, “Qiḡuiḡniḡaq illi ilipsit̄nlu! Atriḡluḡu Aapam tuyuqal̄ha uvamnik, taatnatuntuuq tuyuḡiḡipsi.”²² Taatnaqamigich aniq-saaḡviginiḡai taapkua maliguaqtini nipliutipluḡich, “Akuqtuqsuḡ Ipqitchuaq Irrusriq.²³ Ilipsi natqiusrimaaḡupsigik iḡuich killuqsaut̄iḡich natqikkaurut, aglaan natqiusrimaaḡitchupsigik killuqsaut̄iḡich natqikkaunḡitchut.”

Jesus Sagviḡha Thomas-mun

²⁴Iḡaḡarguuq maliguaqtit, Thomas-mik taiyuutilik Malḡimik, tarani iḡniḡniḡsuq Jesus tikitman.²⁵ Atlat maliguaqtit uqautiniḡaat, “Qiḡiḡikput Ataniq!” Thomas nipliutiniḡai, “Qiḡiḡisuaḡupkich ikiḡniḡi kikiagich argaiḡni suli il̄lu-gich argatka ikiḡniḡanun sanigaani ukpiqsriyumiḡait̄chuḡa.”

²⁶Akunniqsaanaḡanikhut̄iḡ kiḡuvatigun maliguaqtit katimalḡiḡniḡiq-sut, Thomas piqataupluni taavrumani. Talut umiktuutiqaḡniḡsut, aglaan Jesus akunaḡianilḡiḡniḡai nipliḡhuni, “Qiḡuiḡniḡaq ilipsit̄nlu!”²⁷ Ilaan nipliutiniḡaa Thomas, “Israutiluḡich argaktin uvuḡa, qiḡiḡk̄k̄ich argatka, israaḡutiluḡich argaktin saniqqamnun. Arguaqtunḡiḡutin ukpiqsriiḡni!”²⁸ Thomas kiuniḡaa, “Ilvich ataniḡiḡikpiḡni suli Agaayyutigikpiḡni!”²⁹ Jesus-ḡum nipliutigaa, “Ukpiliḡpich qiḡianikapḡa kisanik? Qanutun quvianaqtigivat tamatkua ukpiqsriuat qiḡiḡaluaqnaḡa.”

Qanuq Pitquriḡhat Ukua Makpiḡaat

³⁰Jesus-guuq iḡiḡtaqaḡniḡsuq iḡuḡiaktuanik atlanik quvinaqtuanik savaanik maliguaqtimi sivuḡaatni, aglaksimalut̄iḡ iḡitchuanik ukunani makpiḡaani.³¹ Aglaan tamatkua aglausimarut ukpiqsrit̄q̄plusri Jesus Christ-ḡutillaḡanik Iḡniḡa Agaayyutim, suli iḡuutlasrit̄q̄plusri ukpiqsriḡipsigun ilaanik.

Jesus-ḡum Sagviḡha Tallimat Malḡuḡnun Maliguaqtimiḡun

21 ¹Kiḡuagun tamarruma Jesus sagviaqtupsaaḡniḡsuq iḡmiḡnik maliguaqtimiḡun siḡaani narvam taiyuutiqaqtuam Tiberias-

(Jn 21.6)

mik, uvva itnailiḷuḡu, ² Simon Peter-lu, Thomas-lu taiyuutilik Malḡimik, Nathanael-lu Cana-ḡmiu Galilee-mi, iḡnaglu Zebedee-m suli malḡuk atlak malḡuaqtik, iluqatiḡ atautchimiinniqsut. ³ Simon Peter nipliḡniqsuq ilamiñun “Qalliaḡniaqtuḡa.” Taatnaqman taapkua atlat nipliutipmiñiḡaat, “Malikkisigiptiḡiñ.” Iluqatiḡ ikiniqsut umiamun, aglaan unnuaqutilaanaḡani sumikunniñ qalunḡiñniqsut. ⁴ Siqiñḡum mayuuraadhani Jesus qichaḡniqsuq imḡum siñaani aglaan malḡuaqtañ ilitchuḡiḡiñniḡaat Jesus-ḡutilaana. ⁵ Ilaan nipliutiniḡai, “Iliḡaat, qaluutiqaqpsi?” Iliḡisa kiuniḡaat, “Naami.” ⁶ Ilaan nipliutilḡiñniḡai, “Siḡitchiuḡ kuvraqsi taliqpian tuḡaananun umiapsi, ilipsili qalukkumuusri.” Malḡuaqtit siḡinniḡaat kuvraqtiḡ aasriiñ payyaksañiḡaat nuqitchaqamitruḡ umiam iluanun takku qaluuvagitluni. ⁷ Malḡuaqtim Jesus-ḡum piqpagikkaḡan nipliutiniḡaa Peter, “Piñña Ataniḡiniḡikput.” Simon Peter-m tusraa’amiuḡ takpiñña Atanḡuḷha, ilaan atitqiksiqamiuḡ atnuḡaani mattaummitchani misiḡniqsuq taḡiumun. ⁸ Taapkua ilai malḡuaqtit kilvaḡniqsut umiakun nuqirrutigalugu kuvraq imalik qaluḡnik ilinḡich uḡasriuraqhutiḡ siñaaniñ, tallimakipiatun aplupaktaaqhuni urraksrayuḡnaliktun. ⁹ Ilinḡich tulakamiḡ, qiñiqtut iknipiamik qaluḡnik uutaliḡmik suli qiñiqhutiḡ qaqqunik. ¹⁰ Jesus-ḡum nipliutiniḡai, “Uvuḡautrisitchi ilañitñik qaluich qaluktapsi akkuvak.” ¹¹ Simon Peter-m ikitqikhuni umiamun kaliḡniḡaa kuvraq siñaanun imalik qalukpaḡnik, tallimakipiaq malḡukipiaq qulit piñasrunik iñugiaktiilaaliḡnik; naagatarra iñugiakkaluahutiḡ kuvraqat alinḡiñniqsuq. ¹² Jesus-ḡum nipliutigai,

“Uvuṇaḡusri niḡisitchi.” Nalliataunniñ maliguaqtit apiqsruḡumanḡiññigaa, “Kisuuvich?” Iliṇisa ilitchuḡinigaat Atanḡutilaanjanik. ¹³ Jesus-ḡum qalli-laaqhuni tigu’amiuḡ qaqḡiaq autaaḡniḡaa ilinittun. Taatnatunsuli piñigaa qaluk. ¹⁴ Taavrumani piñatchiḡniḡai Jesus-ḡum qiñiqtitatḡi inmiñik maliguaqtinun anitqiqaqaqhuni tuquḡiḡmiñ.

Jesus-lu Peter-lu

¹⁵ Iliṇich niḡianikmata Jesus-ḡum nipliutigaa Simon Peter, “Simon! Iḡniṇa John! Piḡpagitlukpiña ukunakṇa?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡsimagiñ uvaṇnun piḡpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum nipliutigaa, “Niḡipkakkich ipnaiyaatka.” ¹⁶ Tuglililḡuḡu Jesus nipliutilḡiññigaa, “Simon! Iḡniṇa John! Piḡpagiviña?” Peter-m kiugaa, “Aa, Ataniiq! Iḡsimagiñ uvaṇnun piḡpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum nipliutilḡitchaa, “Qaunagikkich ipnaitka.” ¹⁷ Piñatchiḡuḡik Jesus-ḡum nipliutilḡitchaa “Simon, Iḡniṇa John, piḡpagiviña?” Peter aliat-chaṇniqsuḡ Jesus-ḡum apiqsruḡmani piñasruni atiruamik, “Piḡpagiviña?” Aasrii Peter-m kiuniḡaa, “Ataniiq! Iḡsimagiñ suapayaaq. Iḡsimagiñ uvaṇnun piḡpagiḡhiñ.” Jesus-ḡum kiugaa, “Niḡipkakkich ipnaitka. ¹⁸ Iḡmutuuruamik nipliutigikpiñ, nutau’avich tapsiaḡiksiḡlutin igliḡaqtutin napmupayaḡukavich. Aglaan utuqqaḡuḡuvich atlam iñuum qilḡniḡaaatin israaqtillutin aullautilutin aullaḡvigisrunḡisaqnun.” ¹⁹ Taatnaqamiuḡ Jesus-ḡum uqautiginiḡaa qanutchikun tuquḡikun Peter-mun kamañaqtin-ñaqtilaanḡa Agaayyun. Taatnaqqaḡuḡu nipliutiniḡaa, “Maliguaṇṇa!”

Jesus-lu Atlalu Maliguaqtilu

²⁰ Peter-m kiñiaqhuni qiñiḡniḡaa maliguaqti Jesus-ḡum piḡpagikkana maliktuaq. Taimñauniqsuḡ ikusiksimaatuaq qanitluni Jesus-mi nullautchi-qamiḡ sulḡ apiqsruḡtuaq, “Ataniiq, kia aatchuutigitniḡniḡaḡpatin?” ²¹ Peter-m qiñiqamiuḡ taamna apiqsruḡniḡaa Jesus, “Ataniiq! Qanuḡniḡaḡpaliuna?” ²² Jesus-ḡum kiugaa, “Uvaṇa iñuupkaḡukkupku aggitqiṇñiaḡamnunaglaan, suuva taamna ilipnun? Malḡṇṇa!” ²³ Taamna uqauttutaa siaminniqsuḡ akunḡatnun aniqatigiiñun taamna maliguaqti tuquyumiñaiñniḡluḡu. Jesus taatnanḡiñniḡsuḡ tuquyumiñaiñniḡluḡu, aglaan itnaḡhiñaqhuni, “Iñuupkaḡukkupku aggitqiṇñiaḡamnunaglaan, suuva taamna ilipnun?” ²⁴ Taamna maliguaqti taamnauruḡ quliaqtuaḡtuaḡ tamatkuniṇa, sulip-suuḡ aglaktuaḡ tamatkuniṇa, aasrii nalunḡitchikput quliaqtuaḡikkanaḡ ilumutuulḡa.

Uqaliqsaḡun

²⁵ Iñugiakkaluaḡtuḡ atla qanusriḡ Jesus iñiqtaḡikkana. Iluḡatin aglaksimalutiḡ atausriukattaḡluḡich pimakpata, iluqaniqanu nunam tigummiānilḡunayaitpalukkai aglaich aglakkaukḡpata.